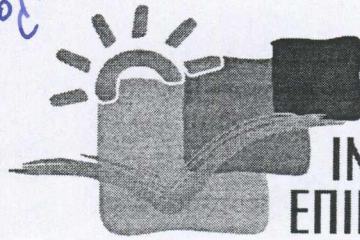

44 Αρχείο
Αγροτική Πολιτική

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

«ΝΕΑ ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Επιμορφωτικό Υλικό

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί μία απλοποιημένη μορφή της μελέτης του ΙΣΤΑΜΕ «Εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. στην Ελλάδα – ευκαιρίες και κίνδυνοι» (Η πλήρης μελέτη βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΙΣΤΑΜΕ).

Το κείμενο πολιτικής για την εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. στην Ελλάδα, εκπονήθηκε από ομάδα εργασίας με συντονιστή τον κ. Ανδρέα Κόρακα (οικονομολόγο) και με την συμμετοχή του κ. Δημήτρη Δαμιανού (Καθηγητή του Γεωπονικού Παν/μίου Αθήνας), του κ. Παναγιώτη Κολύρη (οικονομολόγου) και της κας Λέλας Παπαγιαννοπούλου (αγροοικονομολόγου).

Υπεύθυνη για την ανασκευή της μελέτης η οποία στηρίζεται στην λογική των «ερωτημάτων τα οποία τίθενται πιο συχνά» είναι η κα. Παπαγιαννοπούλου Λέλα.

2006

ΣΟΛΩΜΟΥ 13-15, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 10682, Τηλ: 210-3890120 / 210-3890121 / 210-3890122
E-mail: epimorfosi@politicalforum.gr, epimorfosi@pasok.gr, Web site: www.pasok.gr/portal/gr/epimor/

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ένας νέος κύκλος ανοίγει για το αγροτικό μας ζήτημα. Εθνικές, ευρωπαϊκές και παγκόσμιες εξελίξεις διαμορφώνουν τα δεδομένα μιας νέας εποχής. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης που εξαπλώνεται με ταχείς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, οι μεγάλες γεωπολιτικές εξελίξεις, οι νέοι συσχετισμοί στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), η σταδιακή κατεδάφιση των εμπορικών συνόρων και των δασμολογικών τειχών, επηρεάζουν καθοριστικά τις αγροτικές οικονομίες και κοινωνίες του κόσμου όλου. Οι αλλαγές και αλληλοεξαρτήσεις σε πλανητική κλίμακα αλλά και το νέο κοινωνικο-οικονομικό τοπίο, που διαμορφώνεται στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) της μεταβιομηχανικής εποχής, προκαλούν αναδιατάξεις και αναθεωρήσεις στο παραγωγικό και στο καταναλωτικό ευρωπαϊκό αγρο-διατροφικό υπόδειγμα και υπαγορεύουν την εφαρμογή μιας νέας κοινής πολιτικής για την γεωργία και την ύπαιθρο μετά την πρόσφατη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.)

Η εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. και οι αναγκαίες ευρύτερα αγροτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, για να είναι αποτελεσματικές ως προς την επίτευξη των στόχων τους, πρέπει να κατευθύνονται προς δύο κύριους άξονες: **Ο πρώτος άξονας** έχει σχέση με την διαμόρφωση ενός δυναμικού αγρο-διατροφικού τομέα, πρωτοπόρου στην εθνική μας οικονομία και ανταγωνιστικού στην εγχώρια αγορά, στα Βαλκάνια, στην Ευρώπη και στον κόσμο. **Ο δεύτερος άξονας** αφορά στην επιδίωξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της ελληνικής υπαίθρου, βιώσιμης οικονομικά, κοινωνικά και οικολογικά. Ανάπτυξη που θα εξασφαλίζει ευημερία και ποιότητα ζωής στους πολίτες της υπαίθρου, στον ελληνικό πληθυσμό γενικότερα αλλά και σε όσους απευθύνονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που η ύπαιθρος της χώρας μας προσφέρει.

Ανταγωνιστικότητα, βιώσιμη ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή είναι οι στόχοι υψηλής προτεραιότητας Για την επιδίωξη αυτών των μεγάλων στόχων διαθέσιμα εργαλεία είναι το σύνολο των εθνικών οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών με τα μέτρα και τις ειδικές στοχεύσεις στον αγροτικό τομέα, στις τοπικές κοινωνίες της ελληνικής υπαίθρου, στην περιφερειακή ανάπτυξη. Διαθέσιμα και πολύ σημαντικά εργαλεία, είναι οι πολιτικές και χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά κύριο λόγο αυτές που αφορούν στην Κοινή Αγροτική Πολιτική, στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και στα συναφή προγράμματα, στην ασφάλεια των τροφίμων και στις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικολογικές παραμέτρους του τομέα της γεωργίας και των τροφίμων.

Αυτή η έκθεση, η σύνταξη της οποίας οφείλεται στην πρωτοβουλία και στη φροντίδα του ΙΣΤΑΜΕ, δεν φιλοδοξεί να διερευνήσει το σύνολο των θεμάτων που αφορούν στην ελληνική γεωργία και στην ύπαιθρο, ούτε να προτείνει πλήρες σχέδιο για την αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων. **Θέμα της είναι, αποκλειστικά, η εφαρμογή στην Ελλάδα, της πρόσφατης μεταρρύθμισης της Κ.Α.Π. Στόχος είναι η ανάλυση σημαντικών ζητημάτων που ανακύπτουν, η επισήμανση πιθανών επιδράσεων, η αξιολόγηση των επιπτώσεων και η υποβολή προτάσεων για τον ενδεχόμενο, τρόπο χειρισμού διαφόρων θεμάτων, κατά την κρίση των συντακτών.**

ΜΕΡΟΣ Α

24 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ Η ΡΟΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ;

Επί 24 χρόνια η Κοινή Αγροτική Πολιτική στήριξε τα αγροτικά εισοδήματα στην Ελλάδα και προστάτευε την εγχώρια αγορά από τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων τρίτων χωρών. Η ελληνική γεωργία κατόρθωσε μετά την ένταξή της, να καταστεί, όπως αποδεικνύεται από πολλά μετρήσιμα κριτήρια, μια από τις πλέον ευνοημένες χρηματοδοτικά γεωργίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ροή των κοινοτικών επιδοτήσεων της Κ.Α.Π. προς τους έλληνες αγρότες ενίσχυσε αποφασιστικά τα εισοδήματά τους. Υπολογίζεται ότι περίπου το 35% έως 40% του συνολικού γεωργικού εισοδήματος της χώρας προέρχεται από κοινοτικές ενισχύσεις και το υπόλοιπο 55 έως 60% από την αγορά.

ΠΩΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ;

Η κριτική, ότι οι επιδοτήσεις σπαταλήθηκαν και ότι θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν από το κράτος για επενδύσεις, υποδομές και αναδιαρθρώσεις δεν ευσταθεί.

Οι κανονισμοί της Κ.Α.Π. με αυστηρότητα προσδιορίζουν ως μοναδικό και αποκλειστικό προορισμό των επιδοτήσεων την στήριξη των εισοδημάτων των παραγωγών.

Πολλοί ήταν οι έλληνες αγρότες που, όπως οι ίδιοι αποφάσισαν, πέρα από τις βασικές βιοτικές ανάγκες που κάλυψαν με τις επιδοτήσεις, κάλυψαν και παραγωγικές-επενδυτικές τους ανάγκες, επιφέροντας βελτιώσεις στις εκμεταλλεύσεις τους, που αύξησαν την παραγωγικότητα τους και την οικονομική τους απόδοση.

ΕΓΙΝΑΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ;

Ο μεγαλύτερος και ισχυρότερος μηχανισμός αναδιαρθρώσεων ήταν οι επιδοτήσεις της Κ.Α.Π. Μέσω των διαφοροποιήσεων του βαθμού στήριξης και προστασίας που παρείχε από προϊόν σε προϊόν, από εκμετάλλευση σε εκμετάλλευση, από περιοχή σε περιοχή, επηρέασε καθοριστικά τη διάρθρωση των καλλιεργειών και την δομή της κτηνοτροφίας. Π.χ. η έκταση που καλλιεργείται με βαμβάκι τετραπλασιάστηκε μέσα στην εικοσαετία 1980-2000 -παρά τις προσπάθειες λήψης διοικητικών μέτρων για τον περιορισμό της παραγωγής και παρά τα πρόστιμα συνυπευθυνότητας για τις υπερβάσεις- και αυτό οφείλεται στην υψηλή επιδότηση του προϊόντος.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΟΥΜΕ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ;

Οι ενισχύσεις της Κ.Α.Π. στήριξαν σημαντικά το γεωργικό εισόδημα αλλά είχαν και παρενέργειες. Δημιούργησαν εφησυχασμούς. Οι επιδοτήσεις της Κ.Α.Π. και η διεκδίκηση κρατικών ενισχύσεων έγιναν, σε πολλές περιπτώσεις το πρωτεύον. Ο προσανατολισμός προς την αγορά, προς τις νέες προτιμήσεις και τις ανάγκες των καταναλωτών, το δευτερεύον.

Η ποσότητα κυριάρχησε, παραμερίζοντας την ποιότητα και τραυματίζοντας την αειφορία. Η εντατικοποίηση της παραγωγής δημιούργησε προβλήματα στο περιβάλλον και στην ασφάλεια των τροφίμων.

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΗΤΑΝ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ; ΓΙΑΤΙ ΣΤΡΑΦΗΚΑΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

Παρά την εμφανή και διαρκή άνοδο του βιοτικού επιπέδου στην ελληνική ύπαιθρο, επικράτησε κατά καιρούς μια διάχυτη ανησυχία και δυσaréσκεια στον αγροτικό κόσμο.

Αιτία γι' αυτό ήταν πολλοί πραγματικοί, αντικειμενικοί λόγοι αλλά και αστοχίες ή παραλείψεις στο επίπεδο της εφαρμογής και της διαχείρισης.

Οι αντικειμενικοί λόγοι έχουν σχέση με ελλείψεις σε επίπεδο θεσμών και μηχανισμών, απαραίτητων για τη απρόσκοπτη εφαρμογή της Κ.Α.Π. και διαφανή πληρωμή των επιδοτήσεων της (όπως π.χ: η έλλειψη κτηματολογίου, ο μεγάλος αριθμός αγροτικών εκμεταλλεύσεων σε σχέση με το μέγεθος της χώρας και σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, η μεγάλη ποικιλία αγροτικών προϊόντων, οι πολλές διαφορές μεταξύ των περιοχών της χώρας, οι άτυπες μορφές χρήσης γης που ενθαρρύνουν την κερδοσκοπία, η απουσία κανόνων που διέπουν την αγορά γεωργικής γης κ.ο.κ.).

Παρά το έργο που συντελέστηκε, υπάρχουν ευθύνες για ορισμένες καθυστερήσεις και παραλείψεις στην έγκαιρη υλοποίηση αναγκαίων υποστηρικτικών μηχανισμών της αγροτικής πολιτικής. Για παράδειγμα:

(α) Καθυστέρησε η δημιουργία ενός αντικειμενικού, σταθερού και αποτελεσματικού διοικητικού υπόβαθρου, όπως είναι το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (Ο.Σ.Δ.Ε.) και η κατάρτιση μητρώων, γεγονός που επέτρεψε να επεκταθούν φαινόμενα παρατυπιών και παρανομιών διαφόρων βαθμών, που εκδηλώθηκαν από φυσικά και νομικά πρόσωπα, χωρίς να είναι σε θέση ο κρατικός μηχανισμός να ασκήσει με αξιοπιστία τον απαιτούμενο αυστηρό και τεκμηριωμένο έλεγχο.

(β) Δημιουργήθηκε έλλειμμα στην ενημέρωση και πληροφόρηση των αγροτών από καταρτισμένους εμπειρογνώμονες όλων των σχετικών ειδικοτήτων και κυρίως των γεωτεχνικών.

(γ) Καθυστέρησε η δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που θα επέτρεπε τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Ο νέος Νόμος του 2000 για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, χωρίς να αποκλείει από τις βασικές αρχές του συνεργατισμού, ανοίγει νέες δυνατότητες σύγχρονης επιχειρηματικής δράσης, χωρίς τις αγκυλώσεις των προηγούμενων Νόμων που εξυπηρετούσαν ανάγκες άλλων εποχών. Δυστυχώς όμως έχει μείνει αναξιοποίητος.

Σημαντικές ωστόσο είναι και οι ευθύνες των κομμάτων της αντιπολίτευσης που συνέβαλαν κατά καιρούς στην έξαρση ενός έντονου λαϊκισμού, με θύματα, σε τελική ανάλυση, τους ίδιους τους αγρότες. Συνθήματα και συμπεριφορές δημιούργησαν κλίμα δυσφορίας, αμφισβήτησης, ανασφάλειας και οργής μέσα σε μεγάλα στρώματα αγροτών. Ιδιαίτερα επικίνδυνο για την ελληνική γεωργία υπήρξε το κλίμα που καλλιέργησαν στελέχη από το χώρο των αγροτών, που ανέλαβαν ηγετικό ρόλο στην προσπάθεια απαξίωσης κάθε εγχειρήματος προσαρμογής της ελληνικής γεωργίας στις σύγχρονες απαιτήσεις, με επίκληση ισχυρισμών ότι δήθεν επέρχεται η καταστροφή της ελληνικής γεωργίας, «ξεκλήρισμα της μικρομεσαίας αγροτιάς»,

κατάργηση των επιδοτήσεων, κ.ο.κ. Αποτέλεσμα αυτής της προπαγάνδας ήταν ότι συνέβαλε στη δημιουργία κλίματος απογοήτευσης και απαξίωσης για το αγροτικό επάγγελμα.

ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ;

Το εργατικό δυναμικό που απασχολείται στη γεωργία σε εθνικό επίπεδο μειώνεται, όπως εξάλλου συνέβη σε όλες τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο.

Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού που απασχολείται στην αγροτική παραγωγή από 28% το 1981 και 21% το 1995 κυμαίνεται στις μέρες μας σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, κάτω του 15% (στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.).

Από το 1981, έτος κατά το οποίο η Ελλάδα προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, έως σήμερα, η συνολική απασχόληση στον αγροτικό τομέα, εκφρασμένη σε ετήσιες ώρες εργασίας πλήρους απασχόλησης μειώθηκε κατά 50% περίπου. Η εξέλιξη αυτή είναι απλά επακόλουθο της τεχνολογικής προόδου και της υιοθέτησης καινοτομιών που υποκαθιστούν την εργασία με τα σύγχρονα παραγωγικά μέσα. Εξάλλου, κανένας αναπτυγμένος αγροτικός τομέας στον κόσμο δεν απασχολεί τόσο υψηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού.

Ένα από τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν και την ελληνική γεωργία είναι η στρεβλή διάρθρωση των ηλικιών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αγροτών στην Ελλάδα έχει ηλικία άνω των 55 ετών, γεγονός που προδικάζει ότι θα συνεχιστεί η μείωση των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών και στο μέλλον. Παρά τον προβληματισμό που δημιουργείται, αυτή η διαπίστωση κρύβει ταυτόχρονα και δυνατότητες βελτίωσης των δομών της ελληνικής γεωργίας μεσοπρόθεσμα.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ 25ΕΤΙΑ;

Το εισόδημα της γεωργίας εμφανίζει τα τελευταία χρόνια, σχετική σταθερότητα. Ωστόσο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι μέρος των εισοδημάτων του πρωτογενούς τομέα διαρρέουν προς τα αστικά κέντρα (ιδιοκτήτες γης και δικαιούχοι επιδοτήσεων οι οποίοι είναι κάτοικοι αστικών κέντρων. Ως εκ τούτου εισόδημα που αποκτάται στην ύπαιθρο καταναλώνεται εκτός αυτής.). Από την άλλη μεριά, θα πρέπει επίσης να λάβουμε υπ' όψιν ότι ακόμα και τα αγροτικά νοικοκυριά της χώρας (δηλαδή αυτά που ο αρχηγός τους δηλώνει κατά κύριο επάγγελμα αγρότης) αντλούν, σύμφωνα με έγκυρες έρευνες, λίγο περισσότερο από το μισό περίπου του εισοδήματός τους από την γεωργία (πωλήσεις αγροτικών προϊόντων, επιδοτήσεις, αποζημιώσεις). Το υπόλοιπο συμπληρώνεται από εισοδήματα προερχόμενα από εξω-γεωργικές αμειβόμενες δραστηριότητες και κοινωνικές παροχές. Το μέσο συνολικό εισόδημα του αγροτικού νοικοκυριού -σύμφωνα με έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α- σημείωσε σημαντική βελτίωση και μετακινήθηκε από το 50% στο 85% του μέσου συνολικού εισοδήματος του συνόλου των νοικοκυριών της χώρας.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΠΕΡΙΓΡΑΨΟΥΜΕ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ;

Η ελληνική γεωργία δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να αποκτήσει εξωστρέφεια αντίστοιχη προς τις ποιοτικές της δυνατότητες. Τα εισαγόμενα προϊόντα καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της εσωτερικής αγοράς, τα ελληνικά αγροδιατροφικά προϊόντα δεν έχουν κατακτήσει σταθερά μερίδια αγοράς στις άλλες χώρες της Ε.Ε., ούτε διακινούνται σε μεγάλο βαθμό επώνυμα και τυποποιημένα. Ωστόσο, οι κλάδοι των τροφίμων, των ποτών και του καπνού αποτελούν σημαντικό και δυναμικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας.

Το έλλειμμα του εξωτερικού εμπορίου γεωργικών προϊόντων και τροφίμων μεγαλώνει. Οι εξαγωγές αποτελούν σημαντικό ποσοστό της παραγωγής, παράλληλα όμως οι εισαγωγές αυξάνονται ραγδαία λόγω της ανόδου του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού λαού. Δυστυχώς, η σύνθεση της παραγωγής και της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων δεν μπόρεσε να ακολουθήσει την εξέλιξη της εγχώριας ζήτησης για τα περισσότερα ζωικά προϊόντα και τρόφιμα υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Οι παρασκευαστές τροφίμων και οι μεγάλες αλυσίδες λιανεμπορίου, στην προσπάθειά τους να προσελκύσουν τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό πελατών, έχουν επεκτείνει την επιρροή τους σε ολόκληρο το κύκλωμα της αγοράς αγροτικών προϊόντων και τροφίμων (διαχείριση αλυσίδων προσφοράς). Στη γεωργία, η διαδικασία αυτή αρχίζει με την «συμβολαιακή καλλιέργεια», καθώς η παραγωγή ομοιόμορφων τροφίμων απαιτεί σχετικά ομοιόμορφες πρώτες ύλες και καλλιεργητικές πρακτικές. Οι παραγωγοί πωλούν τα προϊόντα τους σε αγορές που ελέγχονται όλο και περισσότερο από λιγότερους αλλά ισχυρότερους αγοραστές, οι εξελίξεις δε αυτές επιβάλλουν την επιχειρηματική συγκέντρωση και εντείνουν τον ανταγωνισμό.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ; ΠΟΣΟ ΕΧΕΙ ΑΛΛΑΞΕΙ;

Είναι προφανές ότι η εικόνα της ελληνικής υπαίθρου έχει αλλάξει. Βελτιώθηκε το μέσο επίπεδο διαβίωσης, βελτιώθηκε κυρίως η ποιότητα της ζωής.

Μικρά και μεγάλα έργα στην ελληνική υπαίθρο, από αρδευτικά έως μεγάλους άξονες κυκλοφορίας, υποδομές υγείας και παιδείας που αναπτύχθηκαν στην περιφέρεια (νοσοκομεία περιφερειακά, πανεπιστήμια, σχολεία) έχουν αλλάξει θετικά την εικόνα της υπαίθρου.

Οι Καποδιστριακοί Δήμοι και η ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, η μετεξέλιξη του Ο.Γ.Α. σε ανταποδοτικό ταμείο συνταξιοδότησης και πλήρους ιατροφαρμακευτικής κάλυψης -που πέρα από την μεγάλη πρακτική σημασία που είχε, συνέβαλε θετικά στην επαγγελματική κατοχύρωση- οδήγησαν σε θετικά αποτελέσματα με κριτήριο την αναβάθμιση της- υπόστασης -των- κατοίκων -της- υπαίθρου και των αγροτών. Πραγματοποιήθηκε μια ουσιαστική μεταμόρφωση της ελληνικής υπαίθρου που αντιστοιχεί σε σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της υπαίθρου.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Ή ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ;

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '90, οι έννοιες «οικονομία της υπαίθρου» και «αγροτική ή γεωργική οικονομία» ήταν ταυτόσημες. Αυτό ήταν φυσιολογικό, αφού ο αγροτικός τομέας αποτελούσε την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα στον χώρο της υπαίθρου. Κατά τις προηγούμενες δεκαετίες πριν το 1981, ιδιαίτερες πολιτικές ανάπτυξης της περιφέρειας δεν σχεδιάστηκαν και η πλέον εξειδικευμένη πολιτική που

εφαρμόστηκε -και αυτό μετά το 1981, χρονιά ένταξης της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ.- ήταν η Κοινή Αγροτική Πολιτική. Τα μεγάλα αναπτυξιακά προγράμματα σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν αρκετά χρόνια μετά την ένταξη της χώρας στην Ε.Ο.Κ. (τέλος δεκαετίας του '80), ενώ οι θετικές τους επιπτώσεις στην ελληνική γεωργία και την ύπαιθρο, έγιναν αισθητές τα τελευταία 10 χρόνια.

Σήμερα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η γεωργική δραστηριότητα εξακολουθεί να αποτελεί μία κεντρική συνιστώσα ανάπτυξης του χώρου της υπαίθρου, ιδιαίτερα σε ορισμένες περιοχές, όμως αυξημένος είναι πλέον ο ρόλος των άλλων τομέων της οικονομίας. Ωστόσο οι μικρομεσαίες μεταποιητικές μονάδες των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα που δραστηριοποιούνται στην ύπαιθρο, οι τουριστικές υπηρεσίες που αξιοποιούν τα εδάφη και το φυσικό της περιβάλλον, καθώς όλες σχεδόν οι δραστηριότητες του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα στην ύπαιθρο, συνδυάζουν και συναρτούν την ύπαρξή τους με την πρωτογενή αγροτική δραστηριότητα που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της κοινωνίας και της οικονομίας της υπαίθρου.

Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ;

Παρά την κατά 50% μείωση των ετησίων ωρών απασχόλησης στην γεωργία που παρατηρήθηκε στην Ελλάδα από το 1981 έως σήμερα, η ελληνική ύπαιθρος διατήρησε τον πληθυσμό της, τα τελευταία 24 χρόνια, με ελάχιστες απώλειες. Το 1981 ήταν στο 30% του συνόλου και το 2001 ήταν 27% (στοιχεία απογραφής πληθυσμού Ε.Σ.Υ.Ε.).

Η έξοδος ολική ή μερική από το αγροτικό επάγγελμα γίνεται κατά κανόνα στο πλαίσιο των ιδίων των αγροτικών περιοχών και δεν συνιστά πια μετανάστευση στα μεγάλα αστικά κέντρα ή στο εξωτερικό. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε η τεχνική πρόοδος που υποκατέστησε εργατικά χέρια στη γεωργία αλλά σε πολύ μεγάλο βαθμό συνέβαλλαν οι νέες ευκαιρίες απασχόλησης που δημιούργησε η οικονομική ανάπτυξη της χώρας ιδίως τα τελευταία δέκα χρόνια.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ;

Η ελληνική ύπαιθρος από χώρος εξαγωγής μεταναστών έγινε χώρος υποδοχής αλλοδαπών οικονομικών μεταναστών. Στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου, πέρα από τις επιδοτήσεις της Κ.Α.Π. και τις κρατικές -παραγωγικού και κοινωνικού χαρακτήρα- χρηματοδοτήσεις και κοινωνικές υπηρεσίες, συνέβαλαν επίσης η σταθεροποίηση της οικονομίας, ιδίως η θεαματική πτώση των επιτοκίων δανεισμού και τα πολυάριθμα έργα ανάπτυξης και υποδομών στην ελληνική περιφέρεια και τις τοπικές αγροτικές κοινωνίες..

Ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε τα τελευταία χρόνια η επέκταση του κοινωνικού κράτους και των υπηρεσιών του στην ύπαιθρο. Για τον Ο.Γ.Α. μόνον, ο κρατικός προϋπολογισμός διαθέτει σε ετήσια βάση χρηματικούς πόρους όσους περίπου διαθέτει η Κ.Α.Π. για τη στήριξη των αγροτών και των προϊόντων τους στην Ελλάδα.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΟΥΝ ΑΜΕΣΑ;

Τα κρίσιμα ζητήματα της αγροτικής μας οικονομίας ενόψει των προκλήσεων της νέας εποχής και των προσαρμογών που απαιτούνται, προσδιορίζονται ως εξής:

- Η σύνθεση και ο χαρακτήρας της αγροτικής παραγωγής δεν αντιστοιχεί στην εγχώρια και στις διεθνείς αγορές και στα νέα καταναλωτικά πρότυπα και ανάγκες (**ζήτημα ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας**).
- Οι ποιοτικές επιδόσεις της γεωργίας είναι, πλην εξαιρέσεων, κατώτερες των δυνατοτήτων της. Η γεωργική δραστηριότητα, θα πρέπει εξάλλου να ασκείται με τρόπο που θα εγγυάται την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος (**ζήτημα που αφορά στην ποιότητα των προϊόντων, στην ασφάλεια των τροφίμων και στην αειφορία**).
- Οι διαφορές που υπάρχουν στην κατανομή των εισοδημάτων και των ευκαιριών ανάμεσα σε κατηγορίες αγροτών και περιοχών στην ελληνική ύπαιθρο και που οφείλονται στην αρχική κατανομή των μέσων παραγωγής-γη, κεφάλαιο και ποιότητα εργασίας (**ζήτημα κοινωνικής και οικονομικής συνοχής**).
- Η διαπιστωμένη γήρανση σημαντικού τμήματος των αγροτών, η περιορισμένη διαδοχή, η αδυναμία προσέλκυσης νέων με επαγγελματική εκπαίδευση και επιχειρηματικές δυνατότητες (**ζήτημα διαδοχής των γενεών στη γεωργία, τεχνογνωσίας και επιχειρηματικότητας**).
- Η υστέρηση στην οργανωμένη ένταξη των αγροτών και των εγχώρια παραγόμενων προϊόντων στις δομές εμπορίας και στις εξαγωγές τυποποιημένων και επώνυμων προϊόντων διατροφής (**ζήτημα αναποτελεσματικής συνεταιριστικής και διεπαγγελματικής οργάνωσης και δράσης**).
- Τέλος, διαπιστώνεται ανησυχία και ανασφάλεια για το μέλλον σε μεγάλες ομάδες αγροτών (**ζήτημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης**).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Αν δεχθούμε ότι η εξασφάλιση των κοινοτικών ενισχύσεων μετά το 2013 χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα, τότε δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το διάστημα που έχουμε μπροστά μας θα πρέπει να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο για την σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την αγορά. Οι έλληνες παραγωγοί, μπορούν και πρέπει να αναζητήσουν νέους δρόμους και άλλες μεθόδους που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση του εισοδήματός τους. Η νέα Κ.Α.Π. προσφέρει το πλαίσιο που απαιτείται για τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, εξασφαλίζοντας πρακτικά ένα σταθερό εγγυημένο εισόδημα, που λειτουργεί ως δίχτυ ασφάλειας για το στάδιο μετάβασής από ένα καθεστώς ισχυρού προστατευτισμού στην οικονομία της αγοράς.

Οι αναγκαίες προσαρμογές της αγροτικής οικονομίας στις απαιτήσεις της νέας εποχής, δημιουργούν ασφαλώς ανησυχίες και ερωτηματικά στους έλληνες αγρότες. Όμως οι **ανησυχίες** αυτές δικαιολογούνται κυρίως για αγρότες προχωρημένων ηλικιών που έχουν στη διάθεση τους περιορισμένα μέσα και αντιμετωπίζουν, κυρίως, δυσκολίες προσαρμογής. Τα **ερωτηματικά** αφορούν -σε μεγάλο βαθμό- κατηγορίες δυναμικών αγροτών, ως επί το πλείστον νέων, που ζητούν ενημέρωση, κατάρτιση, σαφές πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο, ώστε να εισέλθουν με αξιώσεις στη νέα εποχή.

Η πολιτεία και ο πολιτικός κόσμος έχουν ευθύνη , να δώσουν θετικές απαντήσεις στα προβλήματα της μιας και στις αναζητήσεις της άλλης κατηγορίας αγροτών.

ΜΕΡΟΣ Β

Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Π.

Στο σχετικά πρόσφατο παρελθόν, μόλις δύο-τρία χρόνια πριν, ήταν διάχυτη η ανησυχία των αγροτών για το μέλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και των επιδοτήσεών της. Σήμερα το τοπίο είναι πιο καθαρό και το μέλλον, σε μεγάλο βαθμό, προβλέψιμο. Αυτό οφείλεται σε κρίσιμες και σημαντικές αποφάσεις που πάρθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα τέλη του 2002, στη διάρκεια του 2003 και του 2004.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα η Κ.Α.Π. έπρεπε να αντιμετωπίσουν τέσσερις μεγάλες προκλήσεις:

- **τη διεύρυνση της Ε.Ε.**, τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα, προς 10 νέα κράτη-μέλη
- τις πιέσεις για **δραστική μείωση του κόστους της Κ.Α.Π.** από τα κράτη-μέλη που επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος για τη χρηματοδότησή της
- Τη **νέα γεωργική συμφωνία στον Π.Ο.Ε.**, κληρονομιά του γύρου της Ουρουγουάης (GATT)
- **Τις απαιτήσεις της κοινωνίας** σε σχέση με την ασκούμενη αγροτική πολιτική. Ήδη τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία ισχυρή στροφή των απαιτήσεων των καταναλωτών και των ευρωπαϊών πολιτών γενικότερα σε θέματα που αφορούν την ποιότητα των τροφίμων, την υγιεινή των ζώων και φυτών, την προστασία του περιβάλλοντος κλπ.¹

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΦΡΑΣΗ ΠΟΥ ΣΥΧΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ «ΕΜΕΙΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΑΜΕ ΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ» ;

Οι παράμετροι που αναφέρονται πιο πάνω, συνέθεταν ένα τοπίο ασφυκτικό για την Κ.Α.Π.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κατάσταση, το Συμβούλιο Κορυφής της Ένωσης προχώρησε, τον Οκτώβριο του 2002, σε μία ασυνήθιστη για τα μέχρι τότε ισχύοντα κίνηση. Ενώ το συνολικό δημοσιονομικό πλαίσιο της επομένης προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 για την Ένωση έκλεινε το Δεκέμβριο του 2005, οι ηγέτες των 15 κρατών μελών αποφάσισαν και προσδιόρισαν τον Οκτώβριο του 2002 το πλαίσιο δαπανών υπέρ του 1ου Πυλώνα της Κ.Α.Π. (επιδοτήσεις προς τους αγρότες). Προκατέλαβαν δηλαδή αποφάσεις που έπρεπε κανονικά να ληφθούν τρία έως τέσσερα χρόνια αργότερα.

Οι ανωτέρω αποφάσεις της Ε.Ε. είχαν τότε κυρίως δύο αποδέκτες. Στους αγρότες της Ένωσης στάλθηκε μήνυμα ασφάλειας και προοπτικής. Στους αντιπάλους της Κ.Α.Π., εντός και εκτός Ένωσης, εκφράστηκε η βούληση του ανωτάτου θεσμικού πολιτικού της οργάνου για τη διατήρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ Κ.Α.Π.;

¹ Στη στροφή αυτή, σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι διατροφικές κρίσεις, τα διατροφικά σκάνδαλα και η συνειδητοποίηση των οικολογικών και περιβαλλοντικών κινδύνων από τις ευρωπαϊκές κοινωνίες στη δεκαετία του '90.

Οι λόγοι για τους οποίους η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. ήταν μονόδρομος είναι αναλυτικά οι εξής:

1. Ως προς τον Π.Ο.Ε. και την προκάτοχό του GATT θα πρέπει να επισημάνουμε ότι όλες οι χώρες και η Κ.Α.Π. μπορούσαν στο πλαίσιο της GATT να επιδοτούν τις γεωργίες τους σχεδόν χωρίς περιορισμούς, αντίθετα με ότι ίσχυε για τη βιομηχανία. Το καθεστώς αυτό της γενικής εξαίρεσης καταργήθηκε με τη γεωργική συμφωνία στο γύρο της Ουρουγουάης το 1993. Οι γεωργικές επιδοτήσεις κατατάσσονται έκτοτε σε επί μέρους κατηγορίες και ειδικότερα:

- σε αυτές που στρεβλώνουν λίγο ή περισσότερο τον ανταγωνισμό και για τις οποίες θεσπίζονται αθροιστικά όρια πέραν των οποίων ενεργοποιούνται μειώσεις και περικοπές,
- σε αυτές που δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και επομένως εξαιρούνται από τις μειώσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεταρρυθμίζοντας την αγροτική της πολιτική απέβλεπε στο να μεταβάλει τις προϋποθέσεις χορήγησης σημαντικού τμήματος των επιδοτήσεων της Κ.Α.Π. προκειμένου να μεταφερθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερος όγκος επιδοτήσεων στην κατηγορία που εξαιρείται πλήρως από περικοπές. Με τον τρόπο αυτό μπορεί επίσης να διαπραγματευτεί με μεγαλύτερη άνεση τα αθροιστικά όρια στις χαρακτηρισμένες ως στρεβλωτικές του ανταγωνισμού επιδοτήσεις της Κ.Α.Π.

2. Διεύρυνση: Η μεγαλύτερη μέχρι σήμερα διεύρυνση με 10 νέα κράτη-μέλη, σε -πρώτη φάση- και επίσης δύο ακόμα – Βουλγαρία και Ρουμανία από το 2007- είχε ως αποτέλεσμα ένα σημαντικό κόστος για τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Ένα δεύτερο ζήτημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί ήταν η αύξηση του συνολικού ευρωπαϊκού αγροτικού πληθυσμού, κυρίως από την ένταξη στην Ε.Ε. της Πολωνίας.

Σημαντικό τμήμα των κονδυλίων για τη χρηματοδότηση της Κ.Α.Π. στις 10 χώρες της διεύρυνσης είχε προβλεφθεί ήδη από το 1999. Οι άμεσες πληρωμές στις νέες χώρες, χορηγούνται σταδιακά και θα φτάσουν το επίπεδο της Ε.Ε.-15 το έτος 2013. Η συμφωνία των Βρυξελλών ρητά προέβλεπε ότι το χρηματοδοτικό πλαίσιο αφορά 25 κράτη – μέλη και όχι όσα στο μέλλον ενταχθούν μέχρι το 2013.

3. Ασφάλεια Τροφίμων - Περιβάλλον: Η νέα Κ.Α.Π. έπρεπε να συμφύλιωθεί στα θέματα αυτά με τους καταναλωτές και τους πολίτες διασυνδέοντας τις επιδοτήσεις της με την τήρηση κανόνων και προδιαγραφών που θα διασφαλίζουν την ασφάλεια και την υγιεινή των τροφίμων, την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια υγεία, την υγεία και καλή μεταχείριση των ζώων.

Συμπερασματικά η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. αποτελούσε μία αναγκαία λύση για τη μακροπρόθεσμη προοπτική της.

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ Κ.Α.Π.;

Οι διαπραγματεύσεις και οι αποφάσεις για τη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. -την πλέον ριζοσπαστική στην ιστορία της- έγιναν το πρώτο εξάμηνο του 2003 επί ελληνικής προεδρίας. Η συμφωνία έκλεισε στις 27 Ιουνίου 2003 στο Λουξεμβούργο.

Η Ελλάδα ως προεδρεύουσα χώρα της Ε.Ε. έφερε εις πέρας μία δύσκολη αποστολή και συνέβαλε σε ένα θετικό αποτέλεσμα για την ευρωπαϊκή και την ελληνική, αλλά και την παγκόσμια, γεωργία.

Η συμφωνία του Ιουνίου 2003 διασφάλισε για τους αγρότες ένα πολυετές και προβλέψιμο πλαίσιο εισοδηματικής στήριξης, ισοδύναμο με αυτό που απολάμβαναν μέχρι τότε, αλλά και σημαντικές δυνατότητες προσαρμογής τους στις ανάγκες της ζήτησης. Για το κοινωνικό σύνολο η μεταρρύθμιση σημαίνει καλύτερη ποιότητα ζωής γιατί επιβάλλει μεταξύ άλλων την προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή.

Η μετατόπιση εξάλλου της στήριξης από ενισχύσεις προς συγκεκριμένα προϊόντα σε εισοδηματικές ενισχύσεις απευθείας προς τους αγρότες ισχυροποίησε τη διαπραγματευτική θέση της Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε. και θωράκισε τις επιδοτήσεις της Κ.Α.Π. Η συμφωνία συνέβαλε στο να αποκτήσει η Ένωση ενιαία και συνεκτική γραμμή –χωρίς παραφωνίες- στον Π.Ο.Ε.

Η ελληνική κυβέρνηση με τη διττή της ιδιότητα ως προεδρεύουσα της Ε.Ε. και ως εθνική αντιπροσωπεία έκρινε ότι η μεταρρύθμιση ήταν αναπότρεπτη, ωφέλιμη και επείγουσα.

ΠΟΙΟ ΉΤΑΝ ΟΦΕΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΔΙΚΑ;

Ειδικότερα για την Ελλάδα, τα επιπλέον θετικά στοιχεία της νέας Κ.Α.Π. είναι:

- Διατήρηση των κεκτημένων χρηματοδοτικών πόρων.
- Αύξηση της εθνικής ποσώστωσης στο γάλα, από τις 700 σε 820 χιλ. τόνους.

Οι αποφάσεις του Ιουνίου 2003, μεταξύ άλλων, ενέταξαν τα τρία Μεσογειακά προϊόντα στη νέα Κ.Α.Π. και διασφάλισαν τις χρηματοδοτήσεις τους κατά χώρα και κλάδο, χωρίς περικοπές μέχρι το 2013. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε εγγράφως στο θέμα αυτό και τήρησε την υπόσχεσή της σε ότι αφορά στις προτάσεις της για την μεταρρύθμιση των Κοινών Οργανώσεων Αγροτών του βαμβακιού, ελαιολάδου και καπνού.

ΠΟΙΟ ΉΤΑΝ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ Ν.Δ. ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ Κ.Α.Π. ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2004;

Η δεύτερη φάση της μεταρρύθμισης αφορούσε ειδικά θέματα, όπως: (α) το έτος υποχρεωτικής εφαρμογής της νέας Κ.Α.Π. στα μεσογειακά προϊόντα, (β) τα χρηματικά ποσά στο εσωτερικό των κρατών-μελών για το βαμβάκι και τον καπνό που θα μετακινηθούν στον 2ο πυλώνα (δαπάνες υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης), (γ) τα ποσοστά δέσμευσης/αποδέσμευσης κυρίως για τα καπνά, αλλά και για το ελαιόλαδο και το βαμβάκι.

Για τα καπνά, οι τελικές αποφάσεις που αφορούν στην περικοπή ποσοστού 50% από τις άμεσες ενισχύσεις μετά το 2010 και τη μεταφορά τους στο 2° πυλώνα, δεν συμπεριλαμβανόταν στις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά ήταν το ατυχές αποτέλεσμα αδέξιων χειρισμών της ελληνικής πλευράς.

Ως προς το βαμβάκι, σημαντικοί χρηματικοί πόροι μεταφέρονται στο 2° πυλώνα, μειώνοντας τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις προς τους παραγωγούς.

ΠΟΙΟ ΉΤΑΝ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΦΑΣΗΣ –ΠΡΟΣΦΑΤΩΣ- ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΥΤΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΑΧΑΡΗ;

Στην τρίτη και πιο πρόσφατη φάση των διαπραγματεύσεων της Μεταρρύθμισης της νέας Κ.Α.Π. (Νοέμβριος 2005) σχετικά με τη ζάχαρη, η οχύρωση της ελληνικής πλευράς πίσω από την αναστολή ψήφισης του κανονισμού, την έφερε στο περιθώριο των διαπραγματεύσεων.

Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση επέλεξε το βέτο -σε συμμαχία με άλλες 9 χώρες της Ε.Ε.- και την τακτική της αναστέλουσας μειοψηφίας. Η στάση αυτή δεν επέτρεψε την συνδιαμόρφωση προτάσεων και λύσεων, που θα αντιμετώπιζον το πρόβλημα. Αλλά ακόμα και όταν η συμμαχία των 10 άρχισε να καταρρέει, η ελληνική πλευρά έμεινε αμετακίνητη στην αρνητική της θέση. Αποτέλεσμα των αδέξιων για μια ακόμα φορά χειρισμών της, ήταν να μην καταβληθεί, έστω και την τελευταία στιγμή, προσπάθεια για την αντιστάθμιση των επιδοτήσεων των μικρών παραγωγών, όπως είχε ζητηθεί από την ομάδα των ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ και που έγιναν αποδεκτές από το Ευρωκοινοβούλιο. Η διαπραγμάτευση επί της συγκεκριμένης αντιπρότασης θα είχε πολλές πιθανότητες επιτυχίας, δεδομένου ότι οι αντιπροτάσεις όλων των υπολοίπων χωρών-μελών της συμμαχίας των 10 έγιναν πλήρως αποδεκτές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Χαμένη από όλη αυτή τη διαδικασία ήταν η πλειοψηφία των ελλήνων τευτλοπαραγωγών, που εντάσσεται σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά δεδομένα στους μικρούς παραγωγούς και που θα μπορούσε τουλάχιστον να βγει αλώβητη οικονομικά, αν και εφ' όσον η ελληνική κυβέρνηση έδινε τη μάχη των Βρυξελλών προς όφελός τους. Έπειτα από τις αδέξιες διαπραγματεύσεις της κυβέρνησης στο θέμα του καπνού, επαναλαμβάνεται το ίδιο στην διαπραγμάτευση για τη ζάχαρη.

Βιομηχανία ζάχαρης: Τα 5 εργοστάσια ζάχαρης που λειτουργούν στην Ελλάδα, βρίσκονται σε περιοχές με ήδη μεγάλο ποσοστό ανεργίας, που δεν μπορούν να επιβαρυνθούν παραπάνω. Ο ορατός κίνδυνος είναι το κλείσιμό τους εξαιτίας της έλλειψης πρώτων υλών – άμεση συνέπεια της αποσύνδεσης της ζάχαρης από την παραγωγή και της εγκατάλειψης της καλλιέργειας των τεύτλων.

ΠΟΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΑ ΕΚΤΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ;

Στη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. απομένει να ενταχθούν οι τομείς των οπωροκηπευτικών και των αμπελο-οινικών προϊόντων.

Μπορούμε να θεωρήσουμε περίπου βέβαιο ότι οι περικοπές στην Κ.Α.Π. που αποφασίστηκαν με τη σύμφωνη γνώμη του κ. Καραμανλή, τον Δεκέμβριο του 2005, θα μετακυλιστούν στους τομείς οπωροκηπευτικών και αμπελοοινικών προϊόντων, που θα πληρώσουν τις ατυχείς και αδέξιες διπραγματεύσεις της Ν.Δ.

Οι διαπραγματεύσεις σε επίπεδο Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, μετά την αποτυχία του 2003 στο Μεξικό, έχουν βρει το δρόμο τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το καλοκαίρι του 2004 με βάση τη μεταρρύθμιση του 2003 διαπραγματεύτηκε πλαίσιο γεωργικής συμφωνίας που κατοχυρώνει τις επιδοτήσεις της νέας Κ.Α.Π. στο απυρόβλητο του Π.Ο.Ε.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 2005 ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ 2007-2013;

Μία άλλη μεγάλη διαπραγμάτευση έκλεισε πρόσφατα (Δεκέμβριος 2005) σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτή του κοινοτικού προϋπολογισμού και του εύρους των κοινοτικών πολιτικών για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2007 – 2013.

Εκτιμάται ότι η Ελλάδα θα έχει απώλειες στις αγροτικές ενισχύσεις της τάξης του 2,2% στο διάστημα 2007 - 2013 σε σχέση με όσα αποφασίστηκαν στο Συμβούλιο Κορυφής του 2002. Για την περίοδο 2007-2013 οι εισπράξεις μας εκτιμάται ότι θα φθάσουν τα 16,7 δις€. Επίσης οι αποφάσεις του 2002 για τις επιδοτήσεις της Κ.Α.Π., αφορούσαν ρητά μόνο τις 25 χώρες. Ωστόσο οι πρόσφατες αποφάσεις δεν προσανξάνουν τα κονδύλια ώστε να καλυφθούν οι επιδοτήσεις για Βουλγαρία, Ρουμανία (συνολικά 8 δις ευρώ). Εκτιμάται ότι για τη χώρα μας αυτό σημαίνει περί τα 60-65 εκατ. ευρώ το χρόνο λιγότερα.

Στο πεδίο των πόρων που διατίθενται για την αγροτική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της υπαίθρου (2ος πυλώνας της Κ.Α.Π.) έγιναν σημαντικές περικοπές. Η Ελλάδα είναι η πλέον ζημιωμένη χώρα. Οι πόροι για τους ΕΕ-15 συνολικά μειώθηκαν κατά 35% σε σχέση με τους πόρους της περιόδου 2000-06. Η Ελλάδα χάνει το 47%, η Πορτογαλία το 18%, η Αυστρία το 5%, η Φινλανδία 32%. Στην προηγούμενη περίοδο το μερίδιο της Ελλάδας στους ΕΕ-15 ήταν 7,9%. Στην επόμενη περίοδο θα είναι 6,4%. Αντίθετα η Πορτογαλία ανεβάζει το μερίδιο της από 6,9% σε 8,8%.

Η απόφαση της Συνόδου Κορυφής περιλαμβάνει ρήτρα επανεξέτασης του συνολικού προϋπολογισμού και άρα και της Κ.Α.Π. το 2008/2009. Αναφέρει ότι η αναθεώρηση «θα ληφθεί υπόψη και στις προπαρασκευαστικές εργασίες των επόμενων δημοσιονομικών προοπτικών (μετά το 2013)», αφήνοντας δηλαδή ανοικτό το ενδεχόμενο να ληφθεί υπόψη και κατά τη διάρκεια της περιόδου 2007-2013. Αυτό σημαίνει στην ουσία ότι **υπάρχει πιθανότητα και για μια νέα αναθεώρηση της Κ.Α.Π.**, ακόμα κατά την διάρκεια της περιόδου 2007-2013 και μεταβατικά μέτρα για τελική αναθεώρηση μετά το 2013. Η αναφορά αυτή δημιουργεί εκ νέου αβεβαιότητες και ανασφάλειες στον αγροτικό κόσμο. Επανέρχεται το θέμα της Κ.Α.Π., για το οποίο ο κ. Καραμανλής είχε δηλώσει ότι διασφαλίζεται απόλυτα η προοπτική μέχρι το 2013. Μακάρι να είναι έτσι, αλλά εμείς ως ΠΑΣΟΚ, ανησυχούμε

ΜΕΡΟΣ Γ

Η ΝΕΑ ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ Κ.Α.Π.;

Οι μεγάλες καινοτομίες της μεταρρύθμισης σε σχέση με τα ισχύοντα μέχρι σήμερα στην Κ.Α.Π. είναι οι εξής:

- (α) Η ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση (στο εξής «ενιαία ενίσχυση»)
- (β) Οι ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την «ενιαία ενίσχυση»
- (γ) Η «πολλαπλή συμμόρφωση»
- (δ) Η «διαφοροποίηση»
- (ε) Το σύστημα Παροχής Συμβουλών στους Αγρότες

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΟΛΙΚΗ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΙ ΜΕΡΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ;

Ένα σημαντικό τμήμα των ενισχύσεων και συγκεκριμένα στο ποσοστό που αποφασίστηκε να αποσυνδεθεί από την παραγωγή, ενοποιείται σε μία ενιαία ενίσχυση. Αποσύνδεση σημαίνει ότι η καταβολή της ενιαίας ενίσχυσης δεν συνδέεται πλέον με το συγκεκριμένο είδος και την ποσότητα παραγωγής που παρήγαγε μέχρι τώρα ο παραγωγός. Η ενιαία ενίσχυση θα αποτελεί σταθερή εισοδηματική βάση και θα εξακολουθήσει ο παραγωγός να την εισπράττει, κάθε χρόνο, με απλές διατυπώσεις, ανεξάρτητα από τα προϊόντα που θ' αποφασίσει ο ίδιος να παράγει και σε ποιες ποσότητες.

Μπορεί να εφαρμοστεί ένα σύστημα μερικής αποσύνδεσης (η Ελλάδα είχε τη δυνατότητα να επιλέξει τη διατήρηση δεσμευμένων με το συγκεκριμένο προϊόν ενισχύσεων) στις εξής περιπτώσεις και με τα ακόλουθα ποσοστά:

Αροτραίες καλλιέργειες: 25% το μέγιστο ή **εναλλακτικά** το 40% της ειδικής ενίσχυσης του σκληρού σίτου. **Αιγοπρόβατα:** Έως και 50%.

Βόειο κρέας: Έως και 40% της πριμοδότησης σφαγής και μέχρι και το 100% της ενίσχυσης των θηλαζουσών αγελάδων ή εναλλακτικά το 100% της πριμοδότησης σφαγής ή εναλλακτικά έως το 75% της ενίσχυσης αρσενικών βοοειδών.

Καπνός: Για τις εσοδείες 2006-2009, σε ποσοστό έως και 60%. Για τις εσοδείες από 2010 έως και 2012, πλήρης αποσύνδεση της παραγωγής.

Ελαιόλαδο: Έως και 40%.

Ρύζι: ένα μέρος της μελλοντικής αυξημένης ενίσχυσης (56,1 €/στρέμμα), θα είναι οπωσδήποτε συνδεδεμένο με την καλλιεργούμενη ετησίως έκταση ενώ το υπόλοιπο ποσό (76,3 €/στρέμμα) συνυπολογίζεται για τον καθορισμό της Ενιαίας Αποδεσμευμένης Ενίσχυσης.

Βαμβάκι: υποχρεωτικά ένα ποσοστό 35% των ενισχύσεων παραμένει συνδεδεμένο με την παραγωγή.

Ως ΠΑΣΟΚ προτείναμε τον Μάιο του 2005 και σύραμε την κυβέρνηση της Ν.Δ. σε η γενικευμένη πλήρη «αποδέσμευση» στα προϊόντα που επιτρέπει ο κοινοτικός κανονισμός δηλαδή όλα εκτός από ρύζι και βαμβάκι.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΜΕΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ;

Ενοποιούνται σε μία ετήσια πληρωμή, τα αποδεσμευμένα τμήματα μίας ή περισσότερων άμεσων ενισχύσεων για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στη μεταρρύθμιση (αροτραία, βόειο και αιγοπροβείο κρέας, βαμβάκι, λάδι, καπνός και προσετέθησαν προσφάτως τα τεύτλα) και για τα οποία ο δικαιούχος εισέπραξε ενισχύσεις κατά την περίοδο αναφοράς (τριετία 2000-2002, για το ελαιόλαδο, η τετραετία 1999-2002).

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ;

1. Ενσωματώνει ιστορικά δικαιώματα που ο πρώτος δικαιούχος απέκτησε μετέχοντας στα ισχύοντα μέχρι σήμερα συστήματα επιδοτήσεων της Κ.Α.Π.
2. Παρέχει εγγυημένο σταθερό ετήσιο εισόδημα στο δικαιούχο.
3. Τα δικαιώματα στην ενιαία ενίσχυση τιτλοποιούνται και συνιστούν περιουσιακά στοιχεία, μεταβιβάσιμα υπό προϋποθέσεις (πώληση, κληροδότηση, ενοικίαση).
4. Παρέχει στο δικαιούχο σημαντική ελευθερία παραγωγικών επιλογών και πρόσθετο εισόδημα από την αγορά, ανάλογα με τις παραγωγικές δραστηριότητες που εκάστοτε θα επιλέγει.

ΠΟΙΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ Η ΕΝΙΑΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ;

Η ενιαία ενίσχυση δημιουργεί μεγάλες ευκαιρίες για αναδιαρθρώσεις καλλιεργειών και παραγωγής προς μία πιο ανταγωνιστική κατεύθυνση.

Για την πληρωμή τέλος της ενιαίας ενίσχυσης, οι διαδικασίες θα είναι απλούστερες και λιγότερο γραφειοκρατικές σε σύγκριση με τα συστήματα του παρελθόντος (θα εκλείψουν οι διαμεσολαβητές στο σύστημα πληρωμής ενισχύσεων).

Η ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΑΓΙΩΝΕΙ ΤΥΧΟΝ ΑΔΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΣΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ;

Ναι, «νομιμοποιούνται» τα όποια «πανωγραψίματα» (κυρίως στο ελαιόλαδο) και ανταμείβονται οι όποιες εντατικές και υπερεντατικές παραγωγικές πρακτικές του παρελθόντος που έβλαψαν το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την ποιότητα των προϊόντων. Η «ενιαία ενίσχυση» παγώνει ακόμη ανισότητες που δημιούργησε η Κ.Α.Π. ανάμεσα σε κατηγορίες παραγωγών και περιοχές.

Είναι ωστόσο γεγονός ότι η παγίωση καταστάσεων δεν είναι κάτι πρωτόγνωρο στην Κ.Α.Π.. Η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. του 1992 καθόρισε τις στρεμματικές ενισχύσεις στις αροτραίες καλλιέργειες, στη βάση των διαφορετικών στρεμματικών ενισχύσεων που καταγράφηκαν τότε, παγιώνοντας και κληροδοτώντας μέχρι σήμερα σημαντικές αποκλίσεις και διαφορές στις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις ανάμεσα στα κράτη-μέλη.

ΟΔΗΓΟΥΜΑΣΤΕ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ;

Ένα άλλο μειονέκτημα που προσάπτεται στην αποδεσμευμένη ενιαία ενίσχυση είναι ο κίνδυνος της συρρίκνωσης της γεωργικής δραστηριότητας και της εγκατάλειψης ιδίως των μειονεκτικών ζωνών.

Θα πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε ότι το ίδιο επιχείρημα προβλήθηκε την εποχή που η Κ.Α.Π. καθιέρωσε τις στρεμματικές ενισχύσεις στα σιτηρά και άλλα αροτραία προϊόντα, όπου ο παραγωγός θα μπορούσε να επωφελείται εισοδηματικά και να εισπράττει την ενίσχυση σπέρνοντας δήθεν την έκταση, χωρίς υποχρέωση να συγκομίζει. Οι ανησυχίες δεν επιβεβαιώθηκαν. Ωστόσο αυτό δε σημαίνει ότι δε θα πρέπει να ξανασκεφτούμε το θέμα και να εκτιμήσουμε και πάλι την κατάσταση.

ΑΞΙΖΕΙ ΤΟΝ ΚΟΠΟ ΝΑ ΑΣΚΕΙ ΣΤΟ ΕΞΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ο ΚΑΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ;

Το πρώτο δίλημμα που τίθεται στο δικαιούχο πλήρους αποδέσμευσης συνίσταται στο αν αξίζει τον κόπο να ασκεί στο εξής παραγωγική δραστηριότητα εφόσον ούτως ή άλλως θα εισπράττει την αποδεσμευμένη ενίσχυση. Στην περίπτωση μάλιστα που το κόστος παραγωγής ξεπερνάει τις εισπράξεις που μπορούν να του αποφέρουν η πώληση των προϊόντων του στην αγορά, η οικονομική λογική επιβάλλει να αποσυρθεί από την παραγωγική δραστηριότητα που ασκούσε μέχρι σήμερα. Η υποχρέωσή του, κατά τον κανονισμό της Ε.Ε., να συντηρεί την γεωργική γη σε καλή τουλάχιστον γεωργοπεριβαλλοντική κατάσταση συνεπάγεται κάποιο κόστος, το οποίο προφανώς είναι πολύ χαμηλότερο από το κόστος παραγωγής.

Το δεύτερο δίλημμα που τίθεται στο δικαιούχο πλήρους αποδέσμευσης, αν θέλει να παραμείνει ενεργός παραγωγός, είναι να εξετάσει αν τον συμφέρει να διατηρήσει το υφιστάμενο καθεστώς ή να το αλλάξει, έτσι ώστε η εισοδηματική στήριξη που του παρέχει ούτως ή άλλως η αποδεσμευμένη ενίσχυση να προσανξάνεται και από επιτυχημένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα.

ΠΟΙΑ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ Κ.Α.Π.;

Οι σχετικές επιλογές και αποφάσεις των δικαιούχων, σε ατομικό επίπεδο, θα μπορούσαν να στηριχτούν σε ορθολογική κατά την περίπτωση εκτίμηση της άριστης οικονομικά αξιοποίησης των δικαιωμάτων και των παραγωγικών μέσων που διαθέτει ο κάθε αγρότης, αλλά και τις γνώσεις που διαθέτει σχετικά με το κόστος παραγωγής, τις τεχνικές παραγωγής και τις συνθήκες στην αγορά, καθώς και τις εναλλακτικές παραγωγικές δυνατότητες στις συγκεκριμένες γεωγραφικές, εδαφικές και κλιματικές συνθήκες όπου ζει και δραστηριοποιείται. Αυτό όμως επί του παρόντος είναι σε μεγάλο βαθμό ανέφικτο.

Πάντως η παραγωγική συμπεριφορά των αγροτών δεν αναμένεται να είναι αυτή που με μεγάλη ευκολία (ίσως και κάποιες φορές με αφέλεια) υπαγορεύουν συχνά τα «οικονομικά των εγχειριδίων» (text book economics). Οι σχετικές αποφάσεις θα είναι, τουλάχιστον, μέχρις ότου αποκτηθεί πείρα, απόρροια αμηχανίας και συμπεριφορών που υπαγορεύουν κυρίως οι επιφυλάξεις και η προσήλωση στα καθιερωμένα.

ΠΟΙΕΣ ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΜΕΝΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ;

Τεράστιες. Σε χρηματικούς όρους για την Ελλάδα σημαίνει μέχρι 2,2 δις ευρώ ή το 83% των χρηματικών πόρων, που η χώρα μας θα εισπράττει σε ετήσια βάση από τον πρώτο πυλώνα της Κ.Α.Π.. Πρόκειται για μία πρωτοφανή δυνατότητα και ευκαιρία αναδιαρθρώσεων στη χώρα μας. **Η παραγνώριση αυτών των δυνατοτήτων μπορεί να εξελιχθεί είτε σε χαμένη ευκαιρία είτε στη χειρότερη περίπτωση σε δημιουργία χάους, αμηχανίας ή και απογοήτευσης για τους αγρότες.**

Το νέο σύστημα της αποδεδειγμένης ενίσχυσης ανοίγει νέο κεφάλαιο στις αγοραπωλησίες και ενοικιάσεις γης και μία νέα αγορά για αγοραπωλησίες και ενοικιάσεις δικαιωμάτων. Θα είναι διαφανείς οι αγορές; Η θα αφήνουν περιθώρια σε κερδοσκοπία;

Το νέο σύστημα καθιστά επιτακτική ακόμη την ανάγκη ανάπτυξης υπηρεσιών τεχνικής και επιχειρηματικής υποστήριξης των αγροτών και των οργανώσεών τους, εξορθολογισμό όλης της αγροδιατροφικής παραγωγικής και εμπορικής αλυσίδας της χώρας.

ΠΩΣ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΟΠΟΙΗΣΗ;

Ιστορικό μοντέλο είναι ο υπολογισμός των ατομικών δικαιωμάτων να υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των επιδοτήσεων που εισέπραττε ο παραγωγός στην τριετία 2000-2002 (για το ελαιόλαδο υπολογίζονται με βάση την τετραετία 1999-2002). Με το σύστημα αυτό δικαιώματα αποκτούν μόνο όσοι παρήγαγαν στην ιστορική περίοδο επιδοτούμενα προϊόντα.

Σε επιλεγμένες περιφέρειες (ή και σε ολόκληρη τη χώρα), τα δικαιώματα που αναλογούν στην περιφέρεια (σύνολο ατομικών δικαιωμάτων) ισοκατανέμονται έτσι ώστε κάθε στρέμμα ανεξάρτητα από το τι παρήγαγε στην περίοδο αναφοράς (δηλαδή ακόμη και οπωροκηπευτικά, πατάτες, σπαράγγια, κ.α.) να αποκτήσει ίσης αξίας δικαιώματα.

Να σημειωθεί ότι η «περιφερειοποίηση» μπορεί να εφαρμοστεί και μερικά. Δηλαδή να ισοκατανεμηθεί μέρος μόνο των συνολικών δικαιωμάτων που αναλογούν στην περιφέρεια («υβριδικό» μοντέλο).

Στη χώρα μας αφενός συνυπάρχουν και γειτνιάζουν δραστηριότητες με πολύ μεγάλες διαφορές επιδοτήσεων ανά στρέμμα π.χ. καπνά από 450-950 Ευρώ, βαμβάκι (αποδεδειγμένο τμήμα) 96,6 Ευρώ, σιτάρι μαλακό 16 Ευρώ, σιτάρι σκληρό 48 Ευρώ, αραβόσιτος 56 Ευρώ κ.ο.κ. Από την άλλη μεριά υπάρχουν εκτάσεις με προϊόντα που δεν επιδοτούνται από την Κ.Α.Π. (πατάτες, κηπευτικά, σπαράγγια κ.α.).

Η εφαρμογή της περιφερειοποίησης σε τοπικό επίπεδο ούτε έχει μελετηθεί, ούτε έχει συζητηθεί με τοπικούς φορείς και αγρότες. Η πολυμορφία της ελληνικής γεωργίας, η γειτνίαση υψηλά επιδοτούμενων καλλιεργειών με άλλες εκτός ενισχύσεων, το έλλειμμα που υπάρχει στην χαρτογράφηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων δεν δημιουργούσαν προϋποθέσεις για την επιλογή αν όχι του περιφερειακού, τουλάχιστον του «υβριδικού μοντέλου».

Οδηγηθήκαμε αναπόφευκτα στην επιλογή του ιστορικού μοντέλου, επισημαίνοντας ωστόσο ότι το περιφερειακό είναι δικαιότερο και ως εκ τούτου θα πρέπει εκεί να κατευθυνθούμε στο μέλλον και όταν το προερχόμενο από την αγορά εισόδημα του

παραγωγού θα είναι σημαντικότερο από αυτό που προέρχεται από τις κοινοτικές ενισχύσεις.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ;

Από το σύνολο των ατομικών δικαιωμάτων της χώρας παρακρατείται αξία μέχρι 3%. Δημιουργείται έτσι εθνικό απόθεμα για τη αντιμετώπιση ειδικών καταστάσεων ή και για την προικοδότηση νέων αγροτών. Ανάλογα με τα ποσοστά που θα αποφασιστούν, τα ποσά που μπορούν να συλλέγουν σε ετήσια βάση κυμαίνονται από 22 έως 66 εκατ. Ευρώ (ποσοστά 1 και 3% αντιστοίχως).

Να επισημανθεί ότι το Εθνικό Απόθεμα Δικαιωμάτων συνιστά το σημαντικότερο εργαλείο για την ηλικιακή ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού, το οποίο είναι μείζον διαρθρωτικό πρόβλημα της πρωτογενούς τομέα της χώρας.

Ως ΠΑΣΟΚ ζητούμε να οριστεί στο μέγιστο επιτρεπτό εκ του κανονισμού όριο (3) η υποχρεωτική παρακράτηση υπέρ του εθνικού αποθέματος για την προικοδότηση των νέων αγροτών, που δεν διαθέτουν δικαιώματα στην κυριότητα. Η κατανομή των δικαιωμάτων να αξιοποιηθεί βάσει προσεκτικά σχεδιασμένων και διαφανών αναπτυξιακών κριτηρίων. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει, με φροντίδα της πολιτείας, να εξασφαλισθεί το μέγιστο δυνατό επίπεδο εκπαίδευσης των νεοεισερχομένων, με στόχο την συνολική αναβάθμιση του επαγγέλματος του αγρότη.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΜΑ;

Τα κράτη μέλη μπορούν να παρακρατούν έως και 10% της αξίας από τα δικαιώματα κάθε κλάδου και να τα μεταφέρουν σε κατηγορίες γεωργών με ειδικές στοχεύσεις. Ειδικότερα (αρθρ. 69, καν. ΕΚ 1782/03) « Η πρόσθετη ενίσχυση χορηγείται για συγκεκριμένους τύπους γεωργίας που έχουν σημασία για την προστασία ή βελτίωση του περιβάλλοντος ή για τη βελτίωση της ποιότητας και της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία...»

Πρόκειται για πολύ σημαντικό εργαλείο αγροτικής πολιτικής. Ενδείκνυται κατ' αρχάς για την ενθάρρυνση και εφαρμογή ποιοτικών προδιαγραφών, όπως συγκεκριμένες ποικιλίες, μετρήσιμα και ελέγξιμα ποιοτικά χαρακτηριστικά προϊόντων, τη στήριξη αγροτών που μετέχουν σε ομάδες παραγωγών που τυποποιούν αγροτικά προϊόντα κ.ά. Ενδείκνυται επίσης η χρησιμοποίησή του για ενίσχυση μειονεκτικών ζωνών που επιδίδονται σε ποιοτικά προϊόντα, π.χ. ποιοτικό σκληρό σιτάρι σε ημιορεινές ζώνες, ελαιοκαλλιέργεια σε αναβαθμίδες ή άγονα εδάφη κ.ο.κ. σε περιοχές όπου οι ελαιώνες αποτελούν καθοριστικό περιβαλλοντικό παράγοντα.

Για την αναβάθμιση της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και την αειφορία της ελληνικής γεωργίας, το ΠΑΣΟΚ πρότείνει το παρακρατούμενο ποσοστό να φθάσει σταδιακά έως και 10% (το μέγιστο που επιτρέπει ο κανονισμός). Η εφαρμογή του μέτρου να είναι ήπια και προοδευτική με διαφοροποίηση μεταξύ κλάδων όπου κριθεί σκόπιμο. Κατά την έναρξη της εφαρμογής του μέτρου το ποσοστό της παρακράτησης δεν κρίνεται σκόπιμο να υπερβαίνει το 5%. Τα προγράμματα πρέπει να αξιολογούνται χρόνο με το χρόνο, να εκτιμάται το οικονομικό και αναδιανεμητικό τους αποτέλεσμα και να επεκτείνονται ανάλογα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ;

Ο βασικός κανονισμός της νέας Κ.Α.Π.. επιτρέπει κατ'αρχάς τη μεταβίβαση δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης από μία περιφέρεια σε άλλη στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη ωστόσο μπορούν να περιορίζουν τις μεταβιβάσεις μόνο στο εσωτερικό μίας περιφέρειας, ή να παρακρατούν -υπέρ του ειδικού αποθέματος- σημαντικό ποσόν δικαιωμάτων όταν αυτά μεταβιβάζονται χωρίς την αντίστοιχη έκταση γης.

Αυτή η δυνατότητα είναι πολύ σημαντική για την προστασία από κερδοσκοπικές τάσεις, που πιθανόν να εμφανιστούν, στην αγορά ή ενοικίαση της αγροτικής γης.

Θα πρέπει να συσταθεί μηχανισμός επιτήρησης για τις μεταναστεύσεις δικαιωμάτων από περιοχή σε περιοχή, στο εσωτερικό της χώρας. Να επιβάλλονται απαγορεύσεις όπου διαπιστώνονται στρεβλώσεις του παραγωγικού ιστού και της αγοράς γης στις περιοχές που εγκαταλείπονται ή δέχονται νέα δικαιώματα.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ;

Η χορήγηση όλων των άμεσων ενισχύσεων υπόκειται στην τήρηση εκ μέρους των δικαιούχων, σε ατομικό επίπεδο, της πολλαπλής συμμόρφωσης. Υποχρεωτική είναι η τήρηση συγκεκριμένων κανόνων που περιλαμβάνονται σε Κοινοτικές Οδηγίες και αφορούν στο περιβάλλον, στην ασφάλεια τροφίμων, στη δημόσια υγεία, στην υγεία των φυτών και των ζώων και στις ορθές γεωργικές πρακτικές (διάβρωση του εδάφους, ελάχιστο επίπεδο συντήρησης, κατάλληλη χρήση μηχανημάτων κ.α.). Η παραβίαση των κοινοτικών κανόνων έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων. Το 75% των προστίμων πιστώνονται υπέρ του κοινοτικού προϋπολογισμού ενώ το 25% υπέρ των κρατών μελών.

Οι στοχευμένοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι (μετά από επιστημονικές αναλύσεις κινδύνων), εφόσον γίνουν με επάρκεια και πληρότητα και εφόσον οι κυρώσεις επιβάλλονται με τη δέουσα αυστηρότητα, θα αλλάξουν πολλά σε σχέση με την προστασία των καταναλωτών, του περιβάλλοντος και της εμπορικής φήμης των αγροτικών προϊόντων της χώρας μας.

Κρίσιμος παράγοντας είναι η δημιουργία αξιοπιστου και επαρκούς οργανικά και επιστημονικά μηχανισμού ελέγχου και κυρώσεων. Προέχει όμως η ενημέρωση των αγροτών για τις υποχρεώσεις τους και τα οφέλη που θα αποκομίσουν από την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος.

Το ΠΑΣΟΚ τάχθηκε υπέρ της πλήρους και αυστηρής εφαρμογής της πολλαπλής συμμόρφωσης με πρόβλεψη να επεκταθούν ανάλογοι έλεγχοι και στα οπωροκηπευτικά, παρά τη δυνατότητα που παρέχεται από τον κοινοτικό κανονισμό να απαλλάσσονται οι παραγωγοί του συγκεκριμένου κλάδου από την υποχρέωση να προσαρμοστούν εφαρμόζοντας τα μέτρα.

Η «πολλαπλή συμμόρφωση» αποτελεί μέτρο ζωτικής σημασίας αφενός για την προστασία της υγείας και της ποιότητας ζωής του ελληνικού πληθυσμού, των κατοίκων της υπαίθρου και των πολιτών που ζουν στα αστικά κέντρα, και αφετέρου για τη φήμη και την εμπορική αξία των προϊόντων της ελληνικής γεωργίας και των υπηρεσιών της ελληνικής υπαίθρου.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. έχει επιλέξει την εφαρμογή των μέτρων της πολλαπλής συμμόρφωσης με τρόπο που να εκπληρώνονται απλώς οι συμβατικές κανονιστικές της υποχρεώσεις. Παλινωδεί, εκδίδοντας Κ.Υ.Α. τις οποίες αφού επικυρώνει νομοθετικά εκ των υστέρων τις ακυρώνει, δημιουργώντας σύγχυση και ανασφάλεια στους αγρότες. Επί πλέον διατείνεται ότι έχει εξασφαλίσει την έγκριση του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας της Ε.Ε. για «χαλαρή εφαρμογή».

Ο εφησυχασμός των αγροτών είναι σφάλμα. Είναι βέβαιο ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ελέγξει με αυστηρότητα την επάρκεια του όλου συστήματος σε εύλογο χρονικό διάστημα. Πέραν από τα ενδεχόμενα πρόστιμα θα δυσφημιστούν και τα προϊόντα της χώρας μας αν διαπιστωθούν σοβαρά ελλείμματα και ανεπάρκειες.

Είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική άσκηση των ελέγχων από κατάλληλους φορείς και εξειδικευμένο προσωπικό. *Η ελληνική πολιτεία θα πρέπει άμεσα να κινηθεί στην κατεύθυνση ανάληψης ενεργητικών πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση της ελληνικής γεωργίας από άποψη ασφάλειας τροφίμων και δημόσιας υγείας και για την προστασία των παραγωγών, των καταναλωτών και του περιβάλλοντος.*

Η ενημέρωση των αγροτών για τις υποχρεώσεις τους και τα οφέλη που θα αποκομίσουν από την αυστηρή εφαρμογή του μέτρου και η εύρυθμη λειτουργία ενός μηχανισμού ελέγχων και κυρώσεων, θα έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην εμπορική αξία των αγροτικών προϊόντων της χώρας και επομένως στα αγροτικά εισοδήματα και στην ανάπτυξη της υπαίθρου.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ;

Από το 2005 θα εφαρμόζονται παρακρατήσεις σε όλες τις άμεσες ενισχύσεις .

Οι εν λόγω παρακρατήσεις είναι:

- 3% για το 2005
- 4% για το 2006
- 5% για το 2007 και τις επόμενες περιόδους

Ωστόσο, οι παραπάνω παρακρατήσεις για τα ποσά ύψους μέχρι 5.000 ευρώ (για το 2007: 5000 ευρώ επί 5% = 250 ευρώ) ανά δικαιούχο, επιστρέφονται στους παραγωγούς το επόμενο έτος. Η ατέλεια των πρώτων 5.000 ευρώ ισχύει και επίσης στις ενισχύσεις που υπερβαίνουν το ποσόν βάσης. **Οι συνολικές επιστροφές στους έλληνες παραγωγούς μπορούν να φτάσουν μέχρι τα 75,7 εκατ. Ευρώ.**

Από τις παρακρατήσεις εξαιρούνται πλήρως τα μικρά νησιά του Αιγαίου (κάτω των 100 χιλιάδων κατοίκων, δηλαδή η εξαίρεση δεν αφορά την Κρήτη, Ρόδο και Εύβοια) Το 20% όλων των πόρων που συλλέγονται από τα 15 παλαιά κράτη μέλη τροφοδοτεί ειδικό λογαριασμό που επιστρέφεται στα κράτη μέλη με κλειδα διανομής βασισμένη σε κριτήρια συνοχής και αναγκών.

Οι πόροι που συλλέγονται χρησιμοποιούνται για πρόσθετη χρηματοδότηση προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης και ανάπτυξης της υπαίθρου (2ος πυλώνας της Κ.Α.Π.).

Στη βάση αξιόπιστων εκτιμήσεων έτους 2003 το 90% των παραγωγών και το 52% των άμεσων ενισχύσεων που υπόκεινται στις παρακρατήσεις εξαιρείται από αυτές. Από το άλλο 10% των παραγωγών που εισπράττει το 48% των ενισχύσεων, η ατέλεια των 5.000 Ευρώ απαλλάσσει σημαντικό-όγκο χρηματικών πόρων. Τελικά από το έτος 2007 που θα επιβληθεί το μέγιστο ποσοστό παρακράτησης (5%), οι παρακρατήσεις θα αποτελούν το 1,25% στο σύνολο των άμεσων ενισχύσεων της χώρας δηλαδή 30 εκ. ευρώ. Εκτιμάται ότι μετά και από τις αναδιανομές που θα γίνουν σε επίπεδο Ε.Ε. η χώρα μας θα εισπράξει περίπου 25 εκ. ευρώ επιπλέον από τον πυλώνα άλλων χωρών συνολικά.

Οι πρόσφατες περικοπές –κατά 47%- των πόρων του 2^{ου} πυλώνα (αγροτική ανάπτυξη) που αποφασίστηκαν στο Συμβούλιο Κορυφής της Ε.Ε. τον Δεκέμβριο του 2005, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για σχεδιασμό και αξιοποίηση των πόρων της Διαφοροποίησης. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. μέχρι στιγμής τουλάχιστον δείχνει με την συμπεριφορά της πλήρη άγνοια επί του θέματος.

5. ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΣΕ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ

Το αργότερο μέχρι την 1.1.2007, τα κράτη μέλη δημιουργούν σύστημα παροχής συμβουλών στους γεωργούς, για τη διαχείριση της γης και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων υπό την ευθύνη μιας ή περισσότερων καθορισμένων αρχών ή ιδιωτικών φορέων. Η δραστηριότητα παροχής συμβουλών καλύπτει τουλάχιστον τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές (δημόσια υγεία, υγεία ζώων και φυτών, περιβάλλον, καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων).

Η συμμετοχή των παραγωγών είναι εθελοντική.

Το ΠΑΣΟΚ κατά τη συζήτηση του Νομοσχεδίου «Εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π.» τον Σεπτέμβριο του 2005, κατέθεσε ολοκληρωμένη πρόταση για σύσταση ευέλικτου δικτύου παροχής τεχνο-οικονομικών συμβουλών προς τους αγρότες με δημόσια επιδότηση, με τη συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, τεχνο-οικονομική και γνωστική στήριξη του δικτύου, πιστοποίηση, έλεγχο και εποπτεία από την πολιτεία. Η χρηματοδότηση του συστήματος είναι σκόπιμο να στηρίζεται στους πόρους που θα παρακρατηθούν από τον 1^ο πυλώνα της Κ.Α.Π.

Προτείνεται η επέκτασή του στα πεδία της τεχνικής στήριξης, παροχής οικονομικών συμβουλών και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Η χρηματοδότησή του θα γίνει από τους πόρους του δεύτερου πυλώνα της Κ.Α.Π. και κατά προτεραιότητα από την παρακράτηση που επιβάλλεται στις άμεσες ενισχύσεις υπέρ της διαφοροποίησης, ως ένα είδος άμεσης ανταπόδοσης με παροχή υπηρεσιών προς τους αγρότες.. Το σύστημα απαιτεί κατάλληλο σχεδιασμό ώστε να μη βασιστεί σε αναχρονιστικά πρότυπα, αλλά να εξασφαλιστεί η δραστηριοποίηση, σε ανταγωνιστικά και διαφανή πλαίσια, δημοσίου τομέα, αναπτυξιακών φορέων, ΟΤΑ, συνεταιριστικών οργανώσεων και ιδιωτών.

1. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ Κ.Α.Π.

Η πρόσφατη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. ήταν αναπότρεπτη και αναγκαία αφ' ενός για να εξασφαλίσει τη νομιμοποίησή της κυρίως λόγω των διαπραγματεύσεων στον Π.Ο.Ε., και, αφετέρου για να προσαρμοστεί στις προδιαγραφές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Ελλάδα με τη διττή της ιδιότητα ως κράτους-μέλους και ως προεδρεύουσα χώρα της Ε.Ε. έκρινε, το 2003, ότι η μεταρρύθμιση ήταν αναπότρεπτη, επείγουσα και ωφέλιμη για την ελληνική και ευρωπαϊκή γεωργία. Οι αποφάσεις του Ιουνίου 2003 διασφάλισαν, μεταξύ άλλων, την ένταξη των μεσογειακών προϊόντων στη νέα Κ.Α.Π., τις χρηματοδοτήσεις τους μέχρι και το 2013, και ετήσιους πόρους περίπου 2,65 δισεκατομμύρια. ευρώ από τον 1ο πυλώνα της Κ.Α.Π..

Η αγροτική μας οικονομία οφείλει να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της νέας εποχής. Η προσαρμογή αυτή μπορεί να γίνει με ασφάλεια, αν αξιοποιηθεί κατάλληλα η νέα Κ.Α.Π..

Η αξιοποίηση των καινοτόμων αλλαγών που προσφέρει η νέα ΚΑΠ δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι μία μηχανική ανάγνωση και μεταφορά στην πράξη διατάξεων των σχετικών κανονισμών της ΕΕ. Η ανάπτυξη και οι μεταρρυθμίσεις των πολιτικών δεν είναι μόνον τεχνικού χαρακτήρα διαδικασίες, είναι ζωντανές κοινωνικές διεργασίες. Οι όποιες αποφάσεις για να αξιοποιηθούν θετικά θα πρέπει να αιτιολογηθούν στους αγρότες αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, στο μέτρο που η αγροτική μας οικονομία και κοινωνία επηρεάζει την ευημερία και την ποιότητα ζωής όλου του πληθυσμού της χώρας.

Η μεταρρύθμιση για να αποδώσει απαιτεί προετοιμασία, αναδιοργάνωση και αναδιάταξη κρατικών υπηρεσιών και δημόσιων φορέων. Απαιτεί επαρκείς συνοδευτικές πολιτικές όσον αφορά κυρίως:

- Υπηρεσίες υποστήριξης των αγροτών (ενημέρωση, τεχνικό-οικονομικές συμβουλές, κατάρτιση).
- Συνολική πολιτική ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών.
- Προστασία του καταναλωτή από την αρχή μέχρι το τέλος της αγροτοδιατροφικής αλυσίδας.
- Συντονισμό των αποφάσεων για τη μεταρρύθμιση με τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και ανάπτυξης της υπαίθρου (ΚΠΣ και συναφή) ώστε να προκύπτουν συνέργιες χωρίς αντιφάσεις και να εξασφαλίζουν το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα..

Η μεταρρύθμιση πρέπει να αντιμετωπιστεί ως μία νέα ευκαιρία για την προώθηση ενός ανταγωνιστικού και εξωστρεφούς αγροδιατροφικού κλάδου της χώρας και μίας ολοκληρωμένης και βιώσιμης (κοινωνικά, οικονομικά, οικολογικά) ανάπτυξης της υπαίθρου.

Η ριζική αναδιοργάνωση των Συνεταιρισμών καθώς και η ενεργοποίηση εθνικών και περιφερειακών διεπαγγελματικών οργανώσεων, αλλά και η δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα είναι κάτι περισσότερο από αναγκαίες προϋποθέσεις για την επιδίωξη των στόχων.

Η ελληνική γεωργία για να επιβιώσει ανταγωνιστικά πρέπει να κερδίσει αγορές, συμπεριλαμβανομένης και της εσωτερικής αγοράς, να αυξήσει την προστιθέμενη αξία των αγροτικών της προϊόντων και την εμπορική τους φήμη. Η *αποδέσμευση* των ενισχύσεων επιτρέπει στους αγρότες να αναζητήσουν νέους παραγωγικούς δρόμους με σχετική ασφάλεια, αφού θα εισπράττουν σταθερού ύψους ετήσια εισοδηματική ενίσχυση ανεξάρτητα από τα προϊόντα που θα επιλέξουν να παράγουν.

Η ποιότητα, η ασφάλεια των τροφίμων, η προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος, πέραν από την κοινωνική τους σημασία είναι και απολύτως αναγκαία στοιχεία για τη δόμηση διεθνώς ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την αγροτική οικονομία και την ελληνική ύπαιθρο. Αυτό επιβάλει αφενός την μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των κινήτρων υπέρ των αγροτών που παράγουν ποιοτικά και γεωργοπεριβαλλοντικά αγαθά αλλά και την εφαρμογή με επάρκεια και αυστηρότητα των ελέγχων για την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος που προβλέπουν οι νέοι κανόνες της Κ.Α.Π. (*πολλαπλή συμμόρφωση*).

Για να αποτραπεί η εγκατάλειψη περιθωριοποιημένων αγροτικών ζωνών (ορεινών, επικλινών, νησιωτικών, άγονων) και για να αποφευχθεί το μεγάλο κοινωνικό κόστος που η υποβάθμιση των περιοχών αυτών συνεπάγεται, επιβάλλεται η αναδιανομή τμήματος των επιδοτήσεων υπέρ των αγροτών αυτών των ζωνών, όχι τόσο ως κοινωνικών βοηθημάτων επιβίωσης, αλλά κυρίως στο πλαίσιο παραγωγής ποιοτικών προϊόντων και προώθησης καλλιεργητικών πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον.

Σημαντικό τμήμα των πόρων που θα μεταφερθούν από τον 1^ο στο 2^ο πυλώνα με το μέτρο της διαφοροποίησης, θα πρέπει να χρηματοδοτήσουν υπηρεσίες παροχής τεχνικών, οικονομικών και επιχειρηματικών συμβουλών προς τους αγρότες.

Η αξιοποίηση των καινοτόμων αλλαγών που προσφέρει η νέα Κ.Α.Π. δεν πρέπει να είναι μία μυωπική και μηχανική εφαρμογή διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας. Η επιδίωξη των στόχων της νέας κοινής πολιτικής για τη γεωργία δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως μια διαδικασία τεχνικής προσαρμογής σε ένα νέο σύστημα κανόνων. Αντίθετα, όλοι οι συντελεστές σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να έχουν μία ενσυνείδητη, ουσιαστική ενεργό συμμετοχή σε μια κοινωνική διεργασία μεγάλης σημασίας. Οι όποιες αποφάσεις για την εξειδίκευση των μέτρων της νέας πολιτικής, για να αξιοποιηθούν θετικά, θα πρέπει να αιτιολογηθούν στους αγρότες αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, στο μέτρο που η αγροτική οικονομία και κοινωνία επηρεάζει την ευημερία και την ποιότητα ζωής όλου του πληθυσμού της χώρας.

Η νέα Κ.Α.Π. για να αποδώσει απαιτεί όραμα, σχεδιασμό, προετοιμασία, αναδιοργάνωση και αναδιάταξη κρατικών υπηρεσιών και δημόσιων φορέων. Απαιτεί επαρκείς συνοδευτικές πολιτικές για την αντιμετώπιση των μεγάλων διαρθρωτικών ελλειμμάτων της γεωργίας.

Η νέα Κ.Α.Π. πρέπει να αντιμετωπιστεί, σε επίπεδο εθνικό, ως μία ευκαιρία για την προώθηση ενός ανταγωνιστικού και εξωστρεφούς αγροδιατροφικού τομέα, και μιας ολοκληρωμένης και βιώσιμης (κοινωνικά, οικονομικά, οικολογικά) ανάπτυξης της

υπαίθρου. Τα όποια προβλήματα προκύπτουν, όπως η αδυναμία προσαρμογής ομάδων αγροτών, όπως των αγροτών μεγαλύτερης ηλικίας, ή κοινωνικό-οικονομικές παρενέργειες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με ισχυρά μέτρα κοινωνικής πολιτικής και κατάλληλα σχεδιασμένα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα.

Η νέα Κ.Α.Π. θα πρέπει να αξιοποιηθεί με στόχο και όραμα την ΝΕΑ ΓΕΩΡΓΙΑ, που έχει τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

- Η Νέα Γεωργία είναι μία **γεωργία της γνώσης** αφού αποτελεί μέρος της νέας «**Οικονομίας της Γνώσης**». Αρκεί να σημειώσουμε ότι κάθε εισροή στη σύγχρονη γεωργική παραγωγή εμπεριέχει έναν πλούτο ανθρώπινης γνώσης: κάθε σπόρος, φυτό, ή νεαρό ζώο που χρησιμοποιείται στις σύγχρονες γεωργικές εκμεταλλεύσεις εμπεριέχει συσσωρευμένη επιστημονική γνώση.
- Η Νέα Γεωργία είναι μία **δικτυωμένη γεωργία**. Όχι μόνο με την έννοια των ηλεκτρονικών δικτύων, που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στη γεωργική παραγωγή, και των δικτύων «**ηλεκτρονικού εμπορίου**», αλλά και των εμπορικών δικτύων και των εκτεταμένων «**αγρο-αλυσίδων διαχείρισης της προσφοράς**» μέσω των οποίων γίνεται το σύνολο σχεδόν του εφοδιασμού των μεγάλων αλυσίδων λιανεμπορίου με γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα.
- Η Νέα Γεωργία είναι μία **γεωργία προσανατολισμένη στον καταναλωτή**. Οι σύγχρονοι καταναλωτές απαιτούν ασφαλή και υγιεινά αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα, πιστοποιημένης ποιότητας και ιχνηλασιμότητας.
- Η Νέα Γεωργία είναι μία **γεωργία ποιότητας**. Η «παλιά γεωργία» στόχευε στη μεγιστοποίηση του όγκου παραγωγής ανώνυμων πρώτων υλών σε χαμηλές τιμές για τη μεταποιητική βιομηχανία τροφίμων. Η μεταποιητική βιομηχανία απαιτεί τώρα την παραγωγή γεωργικών προϊόντων με συγκεκριμένες προδιαγραφές και ποιοτικά πρότυπα και συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα παράδοσης.

Ο Αγρότης του μέλλοντος θα πρέπει, συνεπώς, να έχει περισσότερη γνώση, περισσότερη πληροφόρηση, να είναι πιο δικτυωμένος απ' ό,τι στο παρελθόν και πιο συντονισμένος με τις διάφορες αλυσίδες και τις συλλογικές του οργανώσεις, πολυδραστήριος και πολυλειτουργικός. Η πρόσφατη αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) θα επιτείνει ακόμα περισσότερο αυτές τις τάσεις, καθώς η αποδέσμευση των επιδοτήσεων από την παραγωγή ανοίγει διάπλατα την πρωτογενή γεωργική παραγωγή στις δυνάμεις της παγκόσμιας αγοράς. Η Νέα Γεωργία, συνεπώς, θα είναι **μία ανταγωνιστική και επιχειρηματική γεωργία**.

Ήταν αυτό το πρότυπο της «Νέας Γεωργίας» που διαγραφόταν με αδρές γραμμές στον ορίζοντα κατά την τελευταία-20ετία και ήταν αυτό το πρότυπο γεωργίας που επέβαλε τη ριζική αναθεώρηση της Κ.Α.Π. τον Ιούνιο του 2003.

Υπολογισμός της Ενιαίας Ενίσχυσης-Δικαιώματα (με απλό υποθετικό παράδειγμα)

Έστω ότι ο δικαιούχος του παραδείγματος καλλιέργησε κατά την περίοδο αναφοράς, κατά μέσο όρο το χρόνο: 100 στρ. βαμβάκι και 150 στρ. αραβόσιτο. Για το βαμβάκι η δέσμευση είναι υποχρεωτικά εκ του κανονισμού της Ε.Ε. 35% και η αποδέσμευση 65%. Ας υποθέσουμε εξάλλου ότι για τον αραβόσιτο αποφασίζεται αποδέσμευση 100%. Ο υπολογισμός της ενιαίας ενίσχυσης (περίοδος αναφοράς 2000 έως 2002) γίνεται με βάση τα στοιχεία του ακόλουθου πίνακα:

	Ετήσιος μ.ο. στρέμματα	Εισπράξεις μ.ο. ενισχύσεων	Ποσοστό Αποδέ- σμευσης	στρέμματα	Αποδεσμευμένες ενισχύσεις
Βαμβάκι	100	14.861 ευρώ	65%	100	9.660 ευρώ
αραβόσι- τος	150	8.445 ευρώ	100%	150	8.445 ευρώ
Σύνολο	250	23.306 ευρώ	- - - -	250	18.105 ευρώ

Ο αριθμός των δικαιωμάτων του δικαιούχου του παραδείγματος είναι 250 (όσα και τα στρέμματα). Η αξία εκάστου δικαιώματος προκύπτει από το πηλίκο $18.105/250 = 72,42$ Ευρώ/στρέμμα.²

Ο δικαιούχος του πιο πάνω, απλού παραδείγματος μπορεί κάθε χρόνο να ενεργοποιεί όσα δικαιώματα επιθυμεί:

- Αν ενεργοποιήσει (ο ίδιος ή με ενοικίαση) 250 δικαιώματα θα εισπράξει συνολικά ετήσια ενιαία ενίσχυση ύψους : $250 \times 72,42 = 18.105$ ευρώ
- Αν καλλιεργήσει περισσότερα από 250 στρέμματα, η ενιαία ενίσχυση δεν αυξάνει παραμένει στο 18.105 ευρώ.
- Αν δεν ενεργοποιήσει όλα του τα δικαιώματα θα εισπράξει αναλογικά μικρότερου ύψους (π.χ. $200 \text{ στρ} \times 72,42 \text{ ευρώ/στρ} = 14.484 \text{ ευρώ}$).

² Για να μη θεωρηθεί ότι ο δικαιούχος έχει απώλεια εισοδήματος, να σημειωθεί ότι στο συνολικό ποσόν που έχει λαμβάνειν, προστίθεται αυτό που αναλογεί στο 35% της δεσμευμένης ενίσχυσης του βαμβακιού.

Β. ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Εισαγωγή

Ο Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης, έθεσε σε οργανωμένες διαδικασίες διαλόγου με τους αγρότες την απόφαση του Π.Σ. του ΠΑΣΟΚ, που λήφθηκε στη συνεδρίαση της 16ης Μαΐου 2005.

Οι συσκέψεις διαλόγου πραγματοποιήθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο με την ευθύνη των μελών της Γραμματείας του Τομέα. Συμμετείχαν σ' αυτές συνολικά πάνω από 5.000 μέλη, φίλοι, νέοι αγρότες αλλά και πολίτες που ανήκουν σε όλους τους πολιτικούς χώρους.

Τα συμπεράσματα, οι προτάσεις και η συνολική εμπειρία που αποκτήθηκε σ' αυτές τις περιφερειακές συσκέψεις, αποτέλεσε και για τον Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης, μια νέα βάση, που συνέβαλε καθοριστικά στην οικοδόμηση της πρότασης διαλόγου κυβερνητικής πολιτικής που καταθέτουμε στο Πολιτικό Συμβούλιο.

Μετά την σύγκλιση των απόψεων και την κατ' αρχήν έγκριση αυτού του σχεδίου, προγραμματίζουμε την διεξαγωγή εκατοντάδων δημοτικών και διαδημοτικών συσκέψεων σε όλη τη χώρα.

Οι συσκέψεις αυτές θα οργανωθούν από τις Ν.Ε. και τις Δ.Ο. με στόχο να συμμετάσχει σ' αυτές ένας μεγάλος αριθμός αγροτών και πολιτών της υπαίθρου, γι' αυτό προγραμματίζουμε τη διεξαγωγή τους σε αίθουσες των δήμων, σε πνευματικά κέντρα, στα καφενεία και στις πλατείες των χωριών.

2. Τα ως τώρα συμπεράσματα από τις συσκέψεις που πραγματοποιήθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο

Στις πρώτες περιφερειακές συσκέψεις υπήρξε διστακτικότητα και κυρίως αμφισβήτηση της πρόθεσης μας, να συζητήσουμε μαζί τους και κυρίως να ακούσουμε τις προτάσεις τους.

Το πλαίσιο των παρεμβάσεων τους περιστρεφόταν στο ξεκίνημα των συσκέψεων, στην περίοδο άσκησης της κυβερνητικής εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ, στις παραλήψεις, στην αδιαφορία υπηρεσιακών και κυβερνητικών στελεχών, στις καθυστερήσεις στην έγκριση των σχεδίων βελτίωσης και των προγραμμάτων νέων αγροτών, στη λειτουργία των Διευθύνσεων Γεωργίας της Ν.Α., στον ΕΛΓΑ, στην ΑΤΕ κλπ.

2. Συνεργασία του Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης

Σε συνεργασία με το **Ινστιτούτο Επιμόρφωσης** πραγματοποιούνται ειδικά προγράμματα επιμόρφωσης επιμορφωτών, διάρκειας δύο ημερών (14 ωρών). Οι ομάδες επιμόρφωσης αποτελούνται από μέλη του ΠΑΣΟΚ που δραστηριοποιούνται στον αγροτικό χώρο (γεωτεχνικοί, εκπαιδευτικοί που ασχολούνται με την αγροτική οικονομία και νέοι αγρότες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο). Έμφαση κατά την διαδικασία επιλογής των επιμορφωνόμενων δίνεται στο να είναι ενεργά και δραστήρια στελέχη με επικοινωνιακή ικανότητα. Στόχος του προγράμματος επιμόρφωσης είναι η δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας καλά ενημερωμένων, τόσο τεχνικά όσο και πολιτικά στελεχών, τα οποία με την σειρά τους θα είναι σε θέση να επιμορφώσουν τους αγρότες αλλά και να δώσουν την μάχη «του καφεενείου» σ' αυτή την κρίσιμη για τους αγρότες περίοδο.

Μέχρι σήμερα έχει καλυφθεί η Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, η Θεσσαλία και είναι πλήρως δρομολογημένη η διαδικασία για τη Πελοπόννησο. Το πρώτο τρίμηνο του 2006, ανάλογα προγράμματα θα γίνουν σε Κρήτη και Δυτική και Στερεά Ελλάδα.

3. Συνεργασία Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης με ΚΤΕ

Το διάστημα Αυγούστου-Σεπτεμβρίου 2005, είχαμε την έντονη ενεργοποίηση της Κ.Ο. του ΠΑΣΟΚ, με αφορμή το νομοσχέδιο που κατατέθηκε και ψηφίστηκε από την Βουλή για την εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π.

Η συνεργασία ανάμεσα σε Κ.Τ.Ε. και Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης, είχε ως αποτέλεσμα:

Ένα κείμενο πλήρους αποδόμησης της ακολουθούμενης πολιτικής της κυβέρνησης στον αγροτικό τομέα, σε σύγκριση με τις προεκλογικές της δεσμεύσεις, με τίτλο «**Τα 10 ψέματα της Ν.Δ.**».

Την ανάπτυξη συγκεκριμένων θέσεων του ΠΑΣΟΚ στα ζητήματα που ετέθησαν από το σχέδιο-νόμου.

Αποτέλεσμα της συνεργασία αυτής ήταν η επιτυχής παρουσία στη Βουλή του κόμματος μας τόσο με τις προετοιμασμένες παρεμβάσεις των βουλευτών, όσο και με την κατάθεση προτάσεων στην κατεύθυνση αξιοποίησης της νέας Κ.Α.Π.

Το κλίμα και το περιεχόμενο των συζητήσεων άλλαξε συνήθως από το μέσο του χρόνου διεξαγωγής των συσκέψεων, όταν οι συμμετέχοντες συνειδητοποιούσαν ότι το περιεχόμενο της πολιτικής πρότασης του Π.Σ. του ΠΑΣΟΚ, ήταν συγκροτημένο και ρεαλιστικό, με στοιχεία υπεύθυνης αυτοκριτικής και κυρίως όταν πειθόταν ότι είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε, σε συνεργασία μαζί τους, την διαδικασία διαλόγου για την τελική διαμόρφωση του βασικού πλαισίου κυβερνητικής πολιτικής.

Τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στις περιοχές με αγροτική παραγωγή, εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από τις επιδοτήσεις της Κ.Α.Π.

Η μετατροπή των επιδοτήσεων σε ενισχύσεις επί του αγροτικού εισοδήματος, οι διαδικασίες κατοχύρωσης των ατομικών τους δικαιωμάτων, οι υποχρεώσεις τους σε ότι αφορά τον σεβασμό του περιβάλλοντος και την χρήση ορθών γεωργικών πρακτικών (πολλαπλή συμμόρφωση), και γενικότερα η προσαρμογή τους στο νέο καθεστώς, είναι λογικό να δημιουργούν αισθήματα ανασφάλειας και αβεβαιότητας.

Τα αισθήματα αυτά εκφράζονται με καχυποψία, με δυσπιστία και πολλές φορές με απαισιοδοξία και φόβο για το μέλλον τους και την προοπτική τους.

3. Αγρότες - Αγροτικοί Σύλλογοι – Συνεταιρισμοί

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα που πρέπει να μας απασχολήσει είναι η αυξημένη αμφισβήτηση, εκ μέρους των αγροτών, για τους αγροτικούς συλλόγους και τους συνεταιρισμούς.

Η αποξένωση των αγροτών απ' αυτούς τους θεσμούς είναι έντονη, η κριτική τους -έστω και αν στηρίζεται σε αντικειμενικές και πραγματικές αδυναμίες των αγροτικών συλλόγων και των συνεταιρισμών- ιδιαίτερα απαξιωτική, με τάσεις πλήρους άρνησης σε ορισμένες περιπτώσεις.

Το πρόβλημα αυτό πρέπει να αποτελέσει για το κίνημα μας θέμα μείζονος ενδιαφέροντος. Επειδή το αγροτικό συνδικαλιστικό κίνημα, με την λειτουργία των αγροτικών συλλόγων και οι νέες δράσεις για την παραγωγή και την εμπορία των αγροτικών προϊόντων με τον επανασχεδιασμό της δράσης των συνεταιρισμών, είναι δύο πυλώνες που πρέπει να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο για την προστασία των αγροτών στο έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον που διαμορφώνει η νέα Κ.Α.Π.

Το θετικό είναι ότι τόσο στη ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. όσο και στη Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε. και όχι μόνο, σε επίπεδο ηγεσιών, αλλά και σε επίπεδο περιφερειακών και τοπικών στελεχών, υπάρχει έντονος προβληματισμός για τον σχεδιασμό των νέων δράσεων των αγροτικών συλλόγων και των συνεταιρισμών, στο πλαίσιο της νέας πραγματικότητας.

Γι' αυτό και κρίνεται επιβεβλημένο, στην επόμενη φάση των διαδικασιών διαλόγου που θα διεξαχθούν σε δημοτικό και διαδημοτικό επίπεδο, το ΠΑΣΟΚ να θέσει σε συζήτηση συγκεκριμένο σχέδιο, που θα εκπονηθεί σε συνεργασία με τα στελέχη μας στη ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ. και στη ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε., για τον νέο ρόλο, τόσο των αγροτικών συλλόγων όσο και των συνεταιρισμών στην νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται για την αγροτική μας οικονομία και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

4. Το σχέδιο πρόταση διαλόγου των βασικών πολιτικών του ΠΑΣΟΚ για την αγροτική οικονομία και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Δύο χρόνια μετά τις εκλογές του 2004, οι έλληνες αγρότες νοιώθουν το πραγματικό περιεχόμενο των κυβερνητικών πολιτικών της Ν.Δ.

Οι προεκλογικές υποσχέσεις κατέρρευσαν, το αγροτικό εισόδημα μειώνεται δραματικά, οι αγροτικές συντάξεις καθελώνονται με αυξήσεις που δεν ξεπερνούν αθροιστικά στα έτη 2004 και 2005, τα 20 ευρώ, όταν η Ν.Δ. ως αντιπολίτευση, έκρινε ως ψίχουλα την αύξηση των 30 ευρώ του 2003 (σε τιμές 2003).

Οι προεκλογικές υποσχέσεις ότι ο ίδιος ο κ. Καραμανλής, ως πρωθυπουργός, θα διαπραγματεύεται τα αγροτικά θέματα στις Βρυξέλλες, ξεχάστηκαν.

Ο κ. Καραμανλής, ως Πρωθυπουργός, στη Δ.Ε.Θ. τον Σεπτέμβριο του 2005, με κυνικότητα υποστήριξε ότι οι έλληνες αγρότες πρέπει να μάθουν να ζουν και να παράγουν χωρίς επιδοτήσεις. Επίσης ποτέ ως πρωθυπουργός δεν υπερασπίστηκε τα συμφέροντα της ελληνικής γεωργίας στα κρίσιμα Συμβούλια Κορυφής στις Βρυξέλλες.

Η μία ήττα διαδέχεται της άλλη.

Ήττα στην διαπραγμάτευση για τα μεσογειακά προϊόντα τον Απρίλιο του 2004.

Ο ελληνικό καπνός χάνει το 50% των επιδοτήσεων από το 2010 και μετά.

Ήττα στο βαμβάκι, το μόνο ευρωπαϊκό αγροτικό προϊόν που έμεινε έκθετο και ανυπεράσπιστο στις πρόσφατες διαπραγματεύσεις στον Π.Ο.Ε.

Ήττα στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας για το θέμα της ζάχαρης, με την προχειρότητα που χειρίστηκε η ελληνική κυβέρνηση την συνολική διαπραγμάτευση.

Μετάβη στις Βρυξέλλες απροετοίμαστη, χωρίς πλαίσιο και εναλλακτικές διαπραγματευτικές προτάσεις, με αποτέλεσμα να οχυρωθεί πίσω από ένα προσχηματικό «όχι». Ενώ το σύνολο των ενδιαφερομένων χωρών αντιστάθμισαν την θετική τους ψήφο με μία σειρά είτε πρόσθετων ενισχύσεων προς τους τευτλοπαραγωγούς είτε στην κατεύθυνση ενίσχυσης της εγχώριας τους βιομηχανίας ζάχαρης και των παραγώγων της.

Άλλες χώρες κινήθηκαν με στόχο την διασφάλιση κοινοτικών πόρων για τον μετασχηματισμό των βιομηχανιών ζάχαρης σε μονάδες παραγωγής βιοκαυσίμων.

Ήττα, ίσως η πλέον οδυνηρή, στο Συμβούλιο Κορυφής τον Δεκέμβριο του 2005.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών τον Οκτώβριο του 2002, καθόρισαν το χρηματοδοτικό πλαίσιο των δαπανών για τις επιδοτήσεις της Κ.Α.Π. μέχρι και το 2013.

Τον Ιούνιο 2003, επί ελληνικής προεδρίας, αποφασίστηκε ριζική μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π.

Οι δύο αυτές αποφάσεις δημιούργησαν ένα πολυετές πλαίσιο σταθερότητας και προοπτικής για τους αγρότες, ώστε να μπορέσουν σταδιακά να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της νέας εποχής (ανταγωνιστικότητα, αειφορία, ποιότητα).

Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Κορυφής του Δεκεμβρίου του 2005, η Ελλάδα για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, χάνει 2,2% των πόρων για τις άμεσες ενισχύσεις, σε σχέση με όσα είχαν αποφασιστεί τον Οκτώβριο του 2003 (60-65 εκατ. Ευρώ ανά έτος).

Μειώνονται επίσης κατά 47% οι πόροι για την Αγροτική Ανάπτυξη σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Σε ότι αφορά την Αγροτική Ανάπτυξη, το θέμα αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα διότι οι περικοπές έρχονται σε μία περίοδο που οι αναδιαρθρώσεις της ελληνικής γεωργίας αποτελούν κομβικό σημείο προσαρμογής για την επιβίωση της.

Και η σημαντικότερη επίπτωση της μοναδικής φοράς που ο ίδιος ο πρωθυπουργός διαπραγματεύτηκε για τα συμφέροντα των ελλήνων αγροτών σε Συμβούλιο Κορυφής, είναι η αποδοχή της πρότασης της Προεδρίας για την εφ' όλης της ύλης συζήτηση της χρηματοδότησης της ευρωπαϊκής γεωργίας το 2007/2008, ανοίγοντας και πάλι ένα κύκλο ανασφάλειας και εσωστρέφειας στους Έλληνες αγρότες.

Η αναξιοπιστία, η ανικανότητα και κυρίως η έλλειψη πολιτικής βούλησης, χαρακτηρίζουν την κυβέρνηση της Ν.Δ. σ' όλους τους τομείς πολιτικής που αφορούν τον αγροτικό τομέα της οικονομίας.

Οι Έλληνες αγρότες βιώνουν σήμερα μια από τις πιο δύσκολες και κυρίως πιο απαισιόδοξες περιόδους.

Οι ευθύνες του ΠΑΣΟΚ είναι μεγάλες, οι αγρότες προσδοκούν και ελπίζουν στο κίνημα μας. Ωστόσο δυσπιστούν ακόμα για την πληρότητα των προτάσεων μας και απαιτούν την κατάθεση μίας δεσμευτικής πρότασης κυβερνητικής πολιτικής που θα απαντά στα σημερινά και στα αυριανά προβλήματα τους.

Ταυτόχρονα όμως, και αυτό επιβεβαιώθηκε σε όλες τις περιφερειακές συσκέψεις, οι αγρότες δυσπιστούν απέναντι στους αγροτικούς συλλόγους και τους συνεταιρισμούς.

Θεωρούν τη δράση τους ανεπαρκή, γραφειοκρατική και αποκομμένη από τα πραγματικά τους προβλήματα.

Η αντίδραση των αγροτών μας που πρέπει να αξιολογηθεί ως η σημαντικότερη, αποτυπώνεται στο εναγώνιο ερώτημα τους «μας μιλάτε για σύνδεση με την αγορά και επομένως για αναδιαρθρώσεις στην παραγωγή, εμείς παράγουμε στην περιοχή μας το τάδε προϊόν (π.χ. σιτάρι, βαμβάκι, καλαμπόκι, βιομηχανική ντομάτα) που έχει δυσκολίες στην διάθεση του, πέστε μας τι πρέπει να καλλιεργήσουμε στο μέλλον;»

Κυρίως το ερώτημα αυτό διατυπώνεται σε περιοχές που καλλιεργούν μέχρι και σήμερα προϊόντα εξαρτημένα σε μικρό ή μεγάλο βαθμό από τις κοινοτικές επιδοτήσεις.

Στις περιοχές αυτές οι αγρότες γνωρίζουν πώς να παράγουν, έχουν όμως και κενό ενημέρωσης για το τι ζητά η αγορά καθώς και πρόβλημα σύνδεσης με τα δίκτυα διακίνησης και εμπορίας των προϊόντων τους.

Παρόμοιες όμως αντιλήψεις έχουν αναπτυχθεί στις περιοχές αυτές, όχι μόνο στους αγρότες αλλά και στις αρμόδιες κρατικές δομές. Οι πολιτικές ανάπτυξης του γεωργικού τομέα, ασκούνται από ιδιώτες γεωτεχνικούς, συμβούλους, καταστήματα πώλησης φυτοφαρμάκων, εταιρείες γεωργικών μηχανημάτων κλπ.

Η έκταση των προσαρμογών που πρέπει να συντελεστεί σε μια τοπική οικονομία με τις αναδιαρθρώσεις καλλιεργειών που για δεκαετίες αποτελούσαν την βασική πηγή του γεωργικού εισοδήματος, δεν αφορά μόνο τους αγρότες, αφορά και ένα πλήθος πολιτών που ίσως να είναι πιο πολυάριθμο της ομάδας των αγροτών.

Το εγχείρημα της προσαρμογής στη νέα πραγματικότητα της Κ.Α.Π., η αξιοποίηση της ως εργαλείο άσκησης αγροτικής πολιτικής και οι ευθύνες που οφείλουμε να επωμιστούμε ως κόμμα είναι μεγάλες.

Οι ευθύνες μας γίνονται ακόμα μεγαλύτερες, με δεδομένη την άγνοια, την ανικανότητα, την αδιαφορία και την έλλειψη στοιχειώδους προγραμματισμού, που επιδεικνύει η κυβέρνηση της Ν.Δ.

Μία κυβέρνηση που δεν διαπραγματεύεται σε επίπεδο κοινοτικών οργάνων προς όφελος των ελλήνων αγροτών, που δεν λαμβάνει αποφάσεις, που δεν προχωρά στις απαραίτητες τομές, μία κυβέρνηση που ξέρει μόνο να αγοράζει πολιτικό χρόνο με την μέθοδο της αδράνειας.

Ο πρώτος κύκλος διαλόγου που ξεκινήσαμε ως ΠΑΣΟΚ, με βάση την απόφαση πλαίσιο του Π.Σ. της 16ης Μαΐου του 2004, ήταν μια ορθή πρωτοβουλία. Συνέβαλε καθοριστικά στο να καταδειχθεί το σύνολο των δράσεων που πρέπει να εμπεριέχει ένα πρόγραμμα κυβερνητικής πολιτικής προκειμένου να εκφράσει τη πολιτική μας βούληση για την ουσιαστική αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπίσουμε ως αυριανή κυβέρνηση.

Ωστόσο ο διάλογος μας οδήγησε στο συμπέρασμα ότι τα προβλήματα είναι ευρύτερα. Μπορεί να αφορούν πρωτίστως τους αγρότες, είναι βέβαιο όμως ότι επηρεάζουν και απασχολούν έντονα το σύνολο σχεδόν των κατοίκων της υπαίθρου.

Το βασικό πλαίσιο των αξόνων πολιτικής που εισηγούμεθα στοχεύει στη διαμόρφωση των κατευθύνσεων που πρέπει να υπηρετεί το σύνολο των μέτρων πολιτικής που θα σχεδιάσουμε. Μέσα από τις συζητήσεις που θα πραγματοποιήσουμε σε δημοτικό και διαδημοτικό επίπεδο, με στόχο η Πανελλαδική Διάσκεψη για τα θέματα της Αγροτικής Οικονομίας και της Ανάπτυξης της Υπαίθρου, που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 2006, να οριοθετηθεί το κυβερνητικό μας πρόγραμμα, με μεγαλύτερη σαφήνεια και πληρότητα.

Για την υλοποίηση αυτού του στόχου, οι Επιτροπές του Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης ήδη έχουν ολοκληρώσει, σε πρώτο στάδιο, σχέδια προτάσεων μέτρων κυβερνητικής πολιτικής που θα τεθούν σε διατομεακό διάλογο και παράλληλα θα αναπτύσσονται ως πλαίσιο προτάσεων στις Δημοτικές και Διαδημοτικές συσκέψεις.

5. Οι βασικοί άξονες της κυβερνητικής μας πολιτικής

Η παραγωγική και οικονομική εξάρτηση της αγροτικής παραγωγής και οικονομίας τα τελευταία 24 χρόνια, από τους μηχανισμούς της Κ.Α.Π., είχε ως συνέπεια τη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης φιλοσοφίας που επηρέασε καταλυτικά τη δομή της αγροτικής παραγωγής. Την ίδια την λειτουργία των αγροτών, τις δημόσιες υπηρεσίες, τον επιχειρησιακό και επιχειρηματικό προσανατολισμό των ιδιωτών, τη λειτουργία των αγροτικών συλλογών και των συνεταιρισμών, ακόμα και τον ρόλο και την δράση συνολικά του γεωτεχνικού επαγγελματικού κλάδου.

Η εντατικοποίηση της αγροτικής παραγωγής, ο προσανατολισμός στην ανάπτυξη επιδοτούμενων προϊόντων, ο εφησυχασμός στην αναζήτηση των αγορών και στη παραγωγή προϊόντων ποιότητας, καθώς και η εξάρτηση της παραγωγής από την υπέρμετρη λίπανση, την υπεράντληση των υδάτων, είναι οι πλέον εμφανείς συνέπειες, από την εφαρμογή αυτής της 24 έτους πολιτικής. Πέρα από μια σειρά θετικά αποτελέσματα κυρίως σε ότι αφορά την σταθεροποίηση του γεωργικού εισοδήματος και την ποιότητα ζωής των αγροτών, με το πέρασμα του χρόνου, δημιουργήσε και μια σειρά από σημαντικά προβλήματα.

Στο σύνολο αυτών των προβλημάτων πρέπει ν' απαντά η δική μας πολιτική πρόταση.

Η νέα Κ.Α.Π., αποτελεί εκ των πραγμάτων ένα παράγοντα που πρέπει να λάβουμε πολύ σοβαρά υπόψη μας.

Ωστόσο το πλαίσιο της πολιτικής μας πρότασης δεν μπορεί και δεν πρέπει να εξαντλείται στην εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π.

Το δικό μας πολιτικό πλαίσιο πρέπει να εκφράζει το όραμά μας για το μέλλον του αγροτικού πληθυσμού της χώρας, το μέλλον της αγροτικής μας οικονομίας, το μέλλον συνολικά των πολιτών της υπαίθρου.

Η νέα Κ.Α.Π. δεν επικαθορίζει το δικό μας πολιτικό σχέδιο για την αγροτική οικονομία και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Σχεδιάζουμε και αναζητούμε τις πολιτικές μας προτάσεις με βάση τις αρχές μας, την ιδεολογία μας, τους εθνικούς αναπτυξιακούς στόχους.

Στη βάση αυτού του σχεδιασμού διερευνούμε την συμβατότητα και τις θετικές παρενέργειες της νέας Κ.Α.Π.

Αξιολογούμε και υιοθετούμε τις αναγκαίες προσαρμογές που ενσωματώνουν στο δικό μας πολιτικό σχέδιο τη νέα Κ.Α.Π. και σε καμιά περίπτωση δεν υποτασσόμαστε σ' αυτήν.

Δίνουμε τη μάχη μας μαζί με τους αγρότες και τους πολίτες της υπαίθρου για ν' αλλάξουμε, να διορθώσουμε, να προσαρμόσουμε τη νέα Κ.Α.Π. στα συμφέροντα της χώρας, στα συμφέροντα των αγροτών και των πολιτών της υπαίθρου.

Για το ΠΑΣΟΚ, το κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. δεν υποτάσσει το αυτοτελές πολιτικό μας χρέος ν' αγωνιζόμαστε για τα κοινωνικά συμφέροντα και τα δικαιώματα των λαϊκών στρωμάτων που εκπροσωπούμε.

Υπό το πρίσμα αυτής της θεώρησης, η δική μας πρόταση για την αγροτική οικονομία και την ανάπτυξη της υπαίθρου συνοψίζεται στους παρακάτω βασικούς άξονες πολιτικής:

1ος ΑΞΟΝΑΣ: Στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά πρέπει να ταυτίσουμε τα ελληνικά προϊόντα με προϊόντα αδιαμφισβήτητης ποιότητας, με ευδιάκριτη, ελέγξιμη και πιστοποιημένα όχι μόνο την πρωτογενή παραγωγή τους αλλά και τη διαδικασία μεταποίησης τους και εμπορίας τους.

Αν η χώρα μας δεν κερδίσει αυτή τη μάχη κινδυνεύει να χάσει τον πόλεμο.

2ος ΑΞΟΝΑΣ: Ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας, αποτελεί τον βασικότερο συντελεστή για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, ο οποίος αποτελείται από μικρές οικογενειακού τύπου αγροτικές εκμεταλλεύσεις και η πολυμορφία της ελληνικής γεωργίας, αναδεικνύει το συνεταιριστικό κίνημα σε απαραίτητο συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον παραγωγό και την αγορά.

Οι εθνικές πολιτικές που στοχεύουν στην περιφερειακή και χωρική ανάπτυξη, στην ενίσχυση των ελληνικών προϊόντων ζωικής και φυτικής παραγωγής, στην κατά προτεραιότητα ενίσχυση επενδύσεων που μεταποιοούν και διακινούν προϊόντα με συμβολαιοποιημένες τις δεσμεύσεις τους απέναντι στους γεωργούς και στους κτηνοτρόφους, θα πρέπει κατά προτεραιότητα να κατευθύνονται σε συνεταιρισμένες πρωτοβουλίες και δράσεις, που λειτουργούν ως υγιείς επιχειρήσεις και με ανταγωνιστικούς όρους.

3ος ΑΞΟΝΑΣ: Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται στις αγορές, επιβάλλει την ένταξη μιας νέας γενιάς νέων πολιτών στο αγροτικό επάγγελμα. Νέοι, που θα επιλέγουν με ορθολογικό τρόπο την ενασχόληση τους με το επάγγελμα του αγρότη, με την πολιτεία βασικό αρωγό στην χρήση όλων των χρηματοδοτικών μέσων και εκπαιδευτικών εργαλείων, για την επίτευξη της προσπάθειας αυτής.

Οι δομές συμβουλευτικής υποστήριξης, εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης, δεν πρέπει να αναζητούνται από τον γεωργό ή τον κτηνοτρόφο, αντίθετα οι δομές πρέπει να τους αναζητούν.

4ος ΑΞΟΝΑΣ: Οι αγρότες μας ως πολίτες της ελληνικής υπαίθρου πρέπει να έχουν ισότιμα δικαιώματα με τους κατοίκους των πόλεων σε ότι αφορά την κοινωνική προστασία, την ασφάλιση, την περίθαλψη και κυρίως ίσα δικαιώματα εκπαίδευσης για τα παιδιά τους.

5ος ΑΞΟΝΑΣ: Ο χωροταξικός σχεδιασμός, οι χρήσεις γης, ο καθορισμός των χορτολιβαδικών εκτάσεων, των βοσκοτόπων, των δασικών εκτάσεων και κυρίως η διαμόρφωση των προϋποθέσεων χρήσης και ενοικίασης της γης με ευνοϊκούς για τους αγρότες και την αγροτική μας οικονομία όρους και προϋποθέσεις αποτελεί θέμα πρώτης προτεραιότητας στον σχεδιασμό των επί μέρους πολιτικών μας.

Το έργο αυτό είναι τεράστιο, ωστόσο αποτελεί τη βάση για το μέλλον και την προοπτική της αγροτικής μας οικονομίας, ιδιαίτερα σε μία περίοδο που καθίσταται επιβεβλημένη η ενίσχυση της κτηνοτροφίας και της ζωικής παραγωγής γενικότερα.

6ος ΑΞΟΝΑΣ: Επανασχεδιασμός των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας με τρόπο συμβατό με τη φέρουσα ικανότητα της ελληνικής γης. Η ανάπτυξη της υπαίθρου για να είναι βιώσιμη, θα πρέπει εφεξής να στηριχθεί πιο

στέρεα στην ελληνική γη και στα φυσικά της αποθέματα. Τα επιφανειακά και υπόγεια νερά, το έδαφος, οι υγρότοποι, τα δάση, τα σπάνια ελληνικά οικοσυστήματα, αποτελούν προϋπόθεση βιωσιμότητας τόσο για την ίδια την αγροτική οικονομία, όσο και για τη διατήρηση της ζωής στην ύπαιθρο. Το Περιβάλλον αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα και όχι φραγμό για την Ανάπτυξη, προσδίδει προστιθέμενη αξία στα παραγόμενα αγροτικά προϊόντα και στηρίζει εναλλακτικές δραστηριότητες δημιουργώντας πρόσθετες πηγές εισοδήματος για τους κατοίκους της υπαίθρου.

7ος ΑΞΟΝΑΣ: Ανάπτυξη δικτύων ενημέρωσης και πληροφόρησης των αγροτών, με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η νέα Κ.Α.Π. Επέκταση του συστήματος στα πεδία της τεχνικής στήριξης, παροχής οικονομικών συμβουλών και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Το σύστημα απαιτεί κατάλληλο σχεδιασμό ώστε να μη βασισθεί σε αναχρονιστικά πρότυπα αλλά να εξασφαλιστεί η δραστηριοποίηση σε ανταγωνιστικά και διαφανή πλαίσια του δημοσίου, των αναπτυξιακών φορέων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ιδιωτών.

8ος ΑΞΟΝΑΣ: Ένταξη των επενδύσεων στον αγροτικό τομέα στον αναπτυξιακό νόμο. Ενίσχυση με φορολογικές ελαφρύνσεις και πρόσθετες οικονομικές ενισχύσεις από το εθνικό προϋπολογισμό δράσεων και ενεργειών που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση της ελληνικής αγροτικής οικονομίας και στην προσαρμογή της στην οικονομία της αγοράς, στην ενίσχυση των δικτύων διακίνησης και εμπορίας των ελληνικών αγροτικών προϊόντων και ενίσχυση των δομών ταυτοποίησης τους. Παράλληλα σχεδιασμός συνοδευτικών μέτρων κοινωνικής στήριξης σε ομάδες αγροτών (αφορά ιδιαιτέρως τους ηλικιωμένους αγρότες), για τους οποίους, ενδεχομένως, το νέο ανταγωνιστικό πλαίσιο, μπορεί να εμπεριέχει απειλές αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

Γ. ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πρώτη ανάλυση των αξόνων πολιτικής, ως βάση διαλόγου στις Επιτροπές του Τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης, στα Γραφεία Αγροτικής Ανάπτυξης των Π.Ε. και Ν.Ε. και στις Δημοτικές και Διαδημοτικές ανοιχτές συσκέψεις:

1ος ΑΞΟΝΑΣ: Στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά πρέπει να ταυτίσουμε τα ελληνικά προϊόντα με προϊόντα αδιαμφισβήτητης ποιότητας, με ευδιάκριτη, ελέγξιμη και πιστοποιημένη όχι μόνο την πρωτογενή παραγωγή τους αλλά και τη διαδικασία μεταποίησης τους και εμπορίας τους.

Αν η χώρα μας δεν κερδίσει αυτή τη μάχη κινδυνεύει να χάσει τον πόλεμο.

Διατομεακή Συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης και Τομέας Ανάπτυξης.

Βασικοί στόχοι είναι η διατήρηση του περιβάλλοντος και η ποιοτική αναβάθμιση της ελληνικής γεωργίας καθώς και η αποθάρρυνση της εγκατάλειψης της παραγωγής. Οι στόχοι αυτοί δυστυχώς απομακρύνονται διαρκώς, εφ' όσον η κυβέρνηση της Ν.Δ. αντί να ενημερώσει σωστά τους έλληνες αγρότες για το συμφέρον τους, παλινωδεί και λαμβάνει ή αναιρεί αποφάσεις, υποκύπτοντας σε πιέσεις συγκεκριμένων ισχυρών ομάδων συμφερόντων.

Τα επόμενα βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσουμε, για την ποιοτική στροφή της ελληνικής γεωργίας είναι τα εξής:

Ενημέρωση και κατάρτιση των ελλήνων αγροτών με στόχο να αντιληφθούν ότι ο σεβασμός του περιβάλλοντος και η χρήση ορθών γεωργικών πρακτικών, αποτελούν προστιθέμενη αξία στο τελικό τους προϊόν και όχι εμπόδια στις παραγωγικές τους επιλογές.

Ταυτοποίηση όσο το δυνατόν, μεγαλύτερου αριθμού ελληνικών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων (Π.Ο.Π., Π.Γ.Ε., Ε.Π.Π.Ε., Οίνοι Ποιότητας V.Q.P.R.D.). Μέχρι στιγμής μόνον 75 από τα ελληνικά γεωργικά προϊόντα (μαζί με τους οίνους) έχουν κατοχυρωμένες ονομασίες προέλευσης ή γεωγραφικής ένδειξης.

Συμβολαιοποίηση της ελληνικής γεωργίας με μεγάλες μονάδες μεταποίησης και εμπορίας.

Εκσυγχρονισμός, ανασυγκρότηση και αποκεντρωμένη λειτουργία των Οργανισμών Πιστοποίησης των ελληνικών προϊόντων, οι οποίοι θα πρέπει πλέον να λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, με απλούστερες, ταχύτερες και οικονομικότερες διαδικασίες.

Επέκταση και ανάπτυξη σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής, των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης, HACCP, κλπ).

Αφύπνιση και ενίσχυση του Συνεταιριστικού κινήματος και της δράσης των Αγροτικών Συλλόγων, ως κινητήριες δυνάμεις του αγροτικού πληθυσμού στην προοπτική ανάπτυξης πρωτοβουλιών που θα βελτιώνουν και θα κατοχυρώνουν την ενεργοποίηση στην κατεύθυνση αυτή των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων.

2ος ΑΞΟΝΑΣ: Ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας, αποτελεί τον βασικότερο συντελεστή για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, ο οποίος αποτελείται από μικρές οικογενειακού τύπου αγροτικές εκμεταλλεύσεις και η πολυμορφία της ελληνικής γεωργίας, αναδεικνύει το συνεταιριστικό κίνημα σε απαραίτητο συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον παραγωγό και την αγορά.

Οι εθνικές πολιτικές που στοχεύουν στην περιφερειακή και χωρική ανάπτυξη, στην ενίσχυση των ελληνικών προϊόντων ζωικής και φυτικής παραγωγής, στην κατά προτεραιότητα ενίσχυση επενδύσεων που μεταποιοούν και διακινούν προϊόντα με συμβολαιοποιημένες τις δεσμεύσεις τους απέναντι στους γεωργούς και στους κτηνοτρόφους, θα πρέπει κατά προτεραιότητα να κατευθύνονται σε συνεταιρισμένες πρωτοβουλίες και δράσεις, που λειτουργούν ως υγιείς επιχειρήσεις και με ανταγωνιστικούς όρους.

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης και Τομέας Οικονομίας.

Η παραγωγή προϊόντων ζωικής και φυτικής παραγωγής, η μεταποίηση τους, η συσκευασία τους, η διακίνηση και εμπορία τους στις εθνικές, ευρωπαϊκές και παγκόσμιες αγορές, αποτελεί μια σύνθετη και πολυεπίπεδη επιχειρησιακή πραγματικότητα στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται στη νέα αγορά.

Γνωρίζοντας τις απαιτήσεις, αναλύοντας τις εξελίξεις και προβλέποντας τις προκλήσεις της αγοράς, προγραμματίζουμε την πρωτογενή μας παραγωγή.

Στη βάση αυτής της πραγματικότητας αναπτύσσουμε πολιτικές αναπτυξιακού προσανατολισμού και αξιολογούμε τις πρωτοβουλίες θεωρώντας την γεωργική παραγωγή ως μία επένδυση, ως μία επιχείρηση.

Γι' αυτό πρέπει να αναζητήσουμε τη νέα δυναμική παρουσία των συνεταιρισμών του μέλλοντος.

Πρέπει να ενισχύσουμε με μέτρα πολιτικής τη συνεργασία των γεωργών και κτηνοτρόφων καθώς και των συνεταιρισμένων δράσεων τους με όλες -ανεξαρτήτως μεγέθους- τις μεταποιητικές και εμπορικές επιχειρήσεις.

Η ενίσχυση της συμβολαιοποιημένης συνεργασίας γεωργών και κτηνοτρόφων μέσα από την δυναμική και υπεύθυνη παρουσία των Συνεταιρισμών, είναι η μεγάλη πρόκληση.

Ο πολιτικός μας στόχος είναι απόλυτα σαφής.

Στοχεύουμε στη συνεργασία όλων των συντελεστών της αγροτικής μας οικονομίας κυρίως όμως στρέφουμε το ενδιαφέρον μας στον πρώτο, στον κύριο και τον πλέον ευαίσθητο κρίκο αυτής της αλυσίδας, τον έλληνα γεωργό, τον έλληνα κτηνοτρόφο.

Για το ΠΑΣΟΚ, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι **κοινωνικο-οικονομικοί επιχειρηματικοί θεσμοί που ανήκουν στους χρήστες-μέλη τους** και που έχουν συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας και της υπαίθρου.

Ως εκ τούτου παίρνουμε ξεκάθαρη θέση. Στη χώρα μας χρειάζονται εύρωστοι συνεταιρισμοί επιχειρηματικής μορφής και εξειδικευμένοι που θα στηρίζουν και θα ενθαρρύνουν τον έλληνα αγρότη.

Με δεδομένο το μέγεθος και την ταχύτητα των εξελίξεων τόσο στην εγχώρια όσο και στην διεθνή αγορά αγρο-τροφίμων είναι απαραίτητη η χάραξη και εφαρμογή μιας ξεκάθαρης, ορθολογικής και αποτελεσματικής στρατηγικής ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος, τόσο από πλευράς κράτους όσο και από πλευράς του ίδιου του συνεταιριστικού κινήματος.

3ος ΑΞΟΝΑΣ: *Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται στις αγορές, επιβάλλει την ένταξη μιας νέας γενιάς νέων πολιτών στο αγροτικό επάγγελμα. Νέοι, που θα επιλέγουν με ορθολογικό τρόπο την ενασχόληση τους με το επάγγελμα του αγρότη, με την πολιτεία βασικό αρωγό στην χρήση όλων των χρηματοδοτικών μέσων και εκπαιδευτικών εργαλείων, για την επίτευξη της προσπάθειας αυτής.*

Οι δομές συμβουλευτικής υποστήριξης, εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης, δεν πρέπει να αναζητούνται από τον γεωργό ή τον κτηνοτρόφο, αντίθετα οι δομές πρέπει να τους αναζητούν.

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης, Τομέας Εκπαίδευσης, Τομέας Οικονομίας.

Με στόχους την ανάπτυξη της έρευνας, την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διάχυση της αλλά και την επιτακτική ανάγκη επανασχεδιασμού του ζητήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των αγροτών, προτείνουμε τα παρακάτω:

1η επιλογή: Ενοποίηση του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. με τον Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α. «ΔΗΜΗΤΡΑ», με την συγκρότηση ενός νέου Ν.Π.Ι.Δ. του «Οργανισμού Αγροτικής Έρευνας, Εκπαίδευσης και Πληροφόρησης».

Ο νέος Οργανισμός πρέπει να έχει περιφερειακή διάρθρωση με Περιφερειακά Διοικητικά Συμβούλια και ουσιαστικές αρμοδιότητες καθώς και αυτοτελείς πόρους.

Έργο του νέου Οργανισμού πρέπει να είναι:

Α. Η ουσιαστική αξιοποίηση και άμεση σύνδεση της έρευνας με την πρωτογενή παραγωγή αλλά και τις βιομηχανίες μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων, τις δομές εμπορίας, τους συνεταιρισμούς, τους αγροτικούς συλλόγους και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Β. Η ενημέρωση και πληροφόρηση των αγροτών από σταθερές δομές ή/και κινητές μονάδες όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο (δύσκολη πρόσβαση, διάρθρωση παραγωγής).

Γ. Η αρχική (γυμνασιακή και λυκειακή) εκπαίδευση και η δια βίου κατάρτιση των αγροτών με την λειτουργία Περιφερειακών Αγροτικών Κολεγίων στα λειτουργικά πρότυπα της Αμερικάνικης Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης.

Ο Οργανισμός θα συγκροτείται κεντρικά αλλά και περιφερειακά από εκπροσώπους του κράτους, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Οργανισμών Διεπαγγελματικής Συνεργασίας (Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Αγροτικοί Σύλλογοι, Βιομηχανίες μεταποίησης και δομές εμπορίας και διακίνησης αγροτικών προϊόντων).

Οι πόροι του Οργανισμού, θα πρέπει να προέρχονται από το κράτος σε ποσοστό 50% , το δε υπόλοιπο θα κατανέμεται σε όλους τους υπόλοιπους συμμετέχοντες φορείς που επωφελούνται από την λειτουργία της νέας δομής.

2η επιλογή: Διοικητική και θεσμική ανασυγκρότηση του Ο.Α.Ε.Δ., με τον μετασχηματισμό του σε Οργανισμό Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Πληροφόρησης Ανθρώπινου Δυναμικού, με την ταυτόχρονη πλήρη και ουσιαστική περιφερειακή αποκέντρωση του. Ενσωμάτωση στην περίπτωση αυτή, του ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε. και του Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α. «ΔΗΜΗΤΡΑ», στο νέο οργανισμό.

Κοινή αξιοποίηση όλων των υποδομών, με στόχο την διαχείριση από ένα Εθνικό φορέα που θα διοικείται από το κράτος και το σύνολο των παραγωγικών φορέων, των συνδικάτων, των συνεταιρισμών και την Τοπική Αυτοδιοίκηση όλου του φάσματος που αφορά την προώθηση της απασχόλησης, την εκπαίδευση, την δια βίου κατάρτιση, την ενημέρωση και πληροφόρηση, την αξιοποίηση τελικά του ανθρώπινου δυναμικού.

Ο Αγρότης του μέλλοντος θα πρέπει να έχει περισσότερη γνώση, περισσότερη πληροφόρηση, να είναι πιο δικτυωμένος απ' ό,τι στο παρελθόν και πιο συντονισμένος με τις διάφορες αλυσίδες και τις συλλογικές του οργανώσεις, πολυδραστήριο και πολυλειτουργικός. Η πρόσφατη αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) θα επιτείνει ακόμα περισσότερο αυτές τις τάσεις, καθώς η αποδέσμευση των επιδοτήσεων από την παραγωγή ανοίγει διάπλατα την πρωτογενή γεωργική παραγωγή στις δυνάμεις της παγκόσμιας αγοράς. Η αγρότης του μέλλοντος θα πρέπει να έχει τα εφόδια για να αντεπεξέλθει στη Νέα Γεωργία, που θα είναι μία ανταγωνιστική και επιχειρηματική γεωργία. Καθήκον της Πολιτείας είναι η δημιουργία όλων εκείνων των δομών που θα τον βοηθήσουν στην πορεία του αυτή, που θα τον ενισχύσουν και θα τον καταστήσουν ισχυρό συντελεστή αυτής της νέας πραγματικότητας.

4ος ΑΞΟΝΑΣ: *Οι αγρότες μας ως πολίτες της ελληνικής υπαίθρου πρέπει να έχουν ισότιμα δικαιώματα με τους κατοίκους των πόλεων σε ό,τι αφορά την κοινωνική προστασία, την ασφάλιση, την περίθαλψη και κυρίως ίσα δικαιώματα εκπαίδευσης για τα παιδιά τους.*

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης, Τομέας Ανάπτυξης, Τομέας Κοινωνικής Πολιτικής, Τομέας Παιδείας, Τομέας Υγείας, Τομέας Οικονομίας.

Το θέμα άπτεται της συνολική πολιτικής του κόμματος για την ανάπτυξη της υπαίθρου και είναι απαραίτητη η συνεργασία όλων των Τομέων του ΠΑΣΟΚ.

Στην κατεύθυνση αυτή, πρέπει να καθοριστούν μέτρα και πολιτικές που θα καθιστούν τους πολίτες της υπαίθρου ισότιμους, που παρέχουν ίσες ευκαιρίες διαβίωσης και ανάπτυξης με τους κατοίκους των αστικών κέντρων.

Βάσει έγκυρων στατιστικών ερευνών (Ε.Σ.Υ.Ε., Τράπεζα Ελλάδος) και πανεπιστημιακών μελετών (Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Θεσσαλίας) ο πληθυσμός της υπαίθρου παρουσιάζει σχετική σταθερότητα την τελευταία εικοσαετία στην Ελλάδα, η οποία είναι αποτέλεσμα των ασκούμενων πολιτικών αλλά κυρίως αιτιολογείται από την σταθεροποίηση του αγροτικού εισοδήματος (λόγω της εφαρμογής της Κ.Α.Π.).

Η μετακίνηση του πληθυσμού συντελείται πλέον εντός των ορίων του Νομού, με εγκατάλειψη των μικρών και απομονωμένων χωριών και ενίσχυση των κωμοπόλεων, οι οποίες παρέχουν στους κατοίκους την προσβασιμότητα σε υπηρεσίες παιδείας, υγείας και πρόνοιας, συμπληρωματικό εισόδημα καθώς και δυνατότητες ενίσχυσης της κοινωνικοποίησης και διεξόδους ψυχαγωγίας.

Το σύνολο των ασκούμενων πολιτικών στον χώρο της υπαίθρου θα πρέπει να εστιάζει στην ενίσχυση με τις απαραίτητες κοινωνικές και προνοιακές υποδομές, υποδομές υγείας και παιδείας, στις έδρες των Δήμων που ο πληθυσμός τους κυμαίνεται από 2-5.000 κατοίκους και στην δημιουργία και συντήρηση των επαρχιακών δικτύων μεταφοράς, που θα επιτρέπει την προσβασιμότητα σε όλα τα Δημοτικά διαμερίσματα, έτσι ώστε ο Καποδιστριακός Δήμος να λειτουργεί σαν ανοιχτή πόλη.

Με τον τρόπο εξασφαλίζεται η πρόσβαση με όρους ισότητας πλέον στις υπηρεσίες παιδείας, υγείας, διοίκησης και πρόνοιας, εύκολη πρόσβαση στον τόπο εργασίας και αίρεται -στο μέτρο του δυνατού- η παράμετρος απομόνωση.

Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει την ορθότητα του εγχειρήματος της ανασυγκρότησης της Δημοτικής Αυτοδιοίκησης με το Σχέδιο Καποδίστριας και θέτει ως προτεραιότητα τον σχεδιασμό μιας δεύτερης φάσης εφαρμογής του, για μία ορθολογικότερη ενοποίηση των Δήμων σε πιο ολιγάριθμα μεγέθη.

Η εξειδίκευση των πολιτικών θα πρέπει να αντιμετωπίζει:

Το ζήτημα της κοινωνικής ασφάλισης με την παραπέρα αναβάθμιση του Ο.Γ.Α. και κυρίως με την ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος που αφορά την συνλειτουργία του Ο.Γ.Α., του Τ.Ε.Β.Ε. (ΟΑΕΕ), του Ι.Κ.Α. δεδομένου ότι οι έλληνες αγρότες, πολυλειτουργικοί στη μεγάλη τους πλειοψηφία,

δραστηριοποιούνται σε κλάδους εργασίας που άπτονται και των τριών ασφαλιστικών ταμείων.

Το ζήτημα των δομών υγείας και κοινωνικής προστασίας που πρέπει να χωροθετηθούν και να λειτουργήσουν στην ελληνική ύπαιθρο (βρεφονηπιακοί σταθμοί, νηπιαγωγεία, βοήθεια στο σπίτι, κέντρα υγείας, υγειονομικοί σταθμοί, πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη) με κρατική ευθύνη και οικονομική κάλυψη.

Το ζήτημα της εκπαίδευσης με την λειτουργία ισότιμων και ισοδύναμων με αυτά των πόλεων, δημοτικών σχολείων, γυμνασίων και λυκείων, με την κατά προτεραιότητα λειτουργία τους ως ολοήμερα σχολεία και με την διασφάλιση της μεταφοράς των μαθητών. Το σχολείο πέρα από χώρος μάθησης πρέπει να ενδυναμώνει την κοινωνικότητα και άμιλλα των εκπαιδευομένων που εκ των πραγμάτων δεν συντελείται στα ολιγάριθμα μονοθέσια σχολεία που λειτουργούν στα μικρά χωριά.

5ος ΑΞΟΝΑΣ: *Ο χωροταξικός σχεδιασμός, οι χρήσεις γης, ο καθορισμός των χορτολιβαδικών εκτάσεων, των βοσκοτόπων, των δασικών εκτάσεων και κυρίως η διαμόρφωση των προϋποθέσεων χρήσης και ενοικίασης της γης με ευνοϊκούς για τους αγρότες και την αγροτική μας οικονομία όρους και προϋποθέσεις αποτελεί θέμα πρώτης προτεραιότητας στον σχεδιασμό των επί μέρους πολιτικών μας.*

Το έργο αυτό είναι τεράστιο, ωστόσο αποτελεί τη βάση για το μέλλον και την προοπτική της αγροτικής μας οικονομίας, ιδιαίτερα σε μία περίοδο που καθίσταται επιβεβλημένη η ενίσχυση της κτηνοτροφίας και της ζωικής παραγωγής γενικότερα.

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης, Τομέας Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, Τομέας Ανάπτυξης, Τομέας Οικονομίας.

Το ζήτημα της Πολιτικής Γης θα πρέπει να το εξετάσουμε συνολικά και όχι αποσπασματικά -μόνο από την σκοπιά των αναδασμών. Ένα σημαντικό έλλειμμα που εντοπίζεται είναι στους Χάρτες Χρήσεων Γης, κατ' αρχάς. Η αγροτική γη, ανταγωνίζεται με άλλες χρήσεις, οικιστική, τουριστική, βιομηχανική. Η έλλειψη Χαρτών Χρήσεων, καθιστά εύκολη την μετάβαση από το ένα καθεστώς στο άλλο, ανάλογα με την προσδοκώμενη πρόσοδο.

Η αστυφιλία αφ' ενός αλλά και η αστικοποίηση του χώρου της υπαίθρου, είχαν ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος της αγροτικής γης να ανήκει σε κατοίκους των αστικών κέντρων και να ενοικιάζεται σε αγρότες. Το κόστος του ενοικίου της αγροτικής γης, καλύπτει ένα πολύ μεγάλο μέρος του κόστους παραγωγής, που σε ορισμένες περιπτώσεις π.χ. βαμβακοκαλλιέργεια, φτάσει στο 60%.

Το Υπουργείο Γεωργίας συνέστησε την ΑΓΡΟΓΗ Α.Ε. ως εργαλείο παρέμβασης στην αγορά αγροτικής γης (Ν.2637/98) για να συμβάλει στη διατήρηση της γεωργικής γης στην αγροτική παραγωγή και στους κατ' επάγγελμα αγρότες και να δημιουργήσει κάποιο απόθεμα γεωργικής γης, που θα διευκολύνει τους αγρότες

να αποκτήσουν βιώσιμες εκμεταλλεύσεις ή θα χρησιμοποιηθεί για την εγκατάσταση νέων αγροτών. Ως παράλληλος στρατηγικής σημασίας στόχος αυτής της παρέμβασης είχε τεθεί η μεγέθυνση της αγροτικής εκμετάλλευσης, η αποτροπή του πολυτεμαχισμού και η συγκέντρωση του πολυτεμαχισμένου κλήρου, για τη μείωση της συμμετοχής του συντελεστή «γη» στο κόστος της πρωτογενούς παραγωγής. Ως πρότυπο, ο νόμος, είχε τον θεσμό των σαφερ, που λειτουργούν στη Γαλλία, από την δεκαετία του '50.

Παρά την καλή πρόθεση από πλευράς Υπουργείου, η ΑΓΡΟΓΗ δεν είχε αποτέλεσμα. Οι λόγοι θα πρέπει να αναζητηθούν σε νομικά κενά που υπήρχαν στις Χρήσεις Γης, στο Κληρονομικό Δίκαιο, στην έλλειψη πόρων, αλλά και επειδή δεν ταίριαζε στην ελληνική νοοτροπία.

Προτείνουμε να δούμε συνολικά και εξ αρχής το πρόβλημα της αγροτικής γης και μάλιστα όταν τώρα με την εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. θα έχουμε σημαντικές ανακατατάξεις στην ενοικιαζόμενη αγροτική γη.

Η ενεργοποίηση των δικαιωμάτων απαιτεί την διαθεσιμότητα αγροτικής γης. Όμως η καταβολή της αποδεδειγμένης ενίσχυσης με μόνη προϋπόθεση την διατήρηση αυτής της γης σε καλή κατάσταση και όχι την παραγωγική δραστηριότητα, θα έχει ως αποτέλεσμα την μετατόπιση της ενοικιαζόμενης αγροτικής γης από τα ακριβά πεδινά στα φτηνά ημιορεινά χωράφια, ώστε να ελαχιστοποιείται το κόστος παραγωγής. Για πρώτη φορά, δεν θα έχουν ζήτηση τα γόνιμα, καλά εδάφη και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών των ενοικίων.

Η κατάσταση έτσι όπως διαμορφώνεται, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να δημιουργηθεί ένα νέο σύστημα Τράπεζας Γης. Συγκεκριμένα προτείνουμε:

- να δημιουργηθεί Οργανισμός Διαχείρισης Αγροτικής Γης στους Καποδιστριακούς Δήμους, σε Δημοτική ή Διαδημοτική βάση, ως Ν.Π.Ι.Δ.
- έργο των Οργανισμών αυτών είναι η ενοικίαση και στη συνέχεια η επενοικίαση της αγροτικής γης
- η ενοικίαση της αγροτικής γίνεται σε εθελούσια βάση
- οι Οργανισμοί Διαχείρισης Αγροτικής Γης, συνεργαζόμενοι με τα Γραφεία Συμβουλευτικής Υποστήριξης και άλλους φορείς, δύνανται να μελετούν και να εκτελούν έργα εγγείων-βελτιώσεων
- με φορολογικά κίνητρα πρέπει να ενθαρρύνεται η επιλογή της ενοικίασης αγροτικής γης προς τους Οργανισμούς Διαχείρισης Αγροτικής Γης
- κατά προτεραιότητα, δικαιούχοι ενοικίασης της αγροτικής γης, είναι νέοι αγρότες.

6ος ΑΞΟΝΑΣ: Επανασχεδιασμός των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας με τρόπο συμβατό με τη φέρουσα ικανότητα της ελληνικής γης. Η ανάπτυξη της υπαίθρου για να είναι βιώσιμη, θα πρέπει εφεξής να στηριχθεί πιο στέρεα στην ελληνική γη και στα φυσικά της αποθέματα. Τα επιφανειακά και υπόγεια νερά, το έδαφος, οι υγρότοποι, τα

δάση, τα σπάνια ελληνικά οικοσυστήματα, αποτελούν προϋπόθεση βιωσιμότητας τόσο για την ίδια την αγροτική οικονομία, όσο και για τη διατήρηση της ζωής στην υπαίθρο. Το Περιβάλλον αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα και όχι φραγμό για την Ανάπτυξη, προσδίδει προστιθέμενη αξία στα παραγόμενα αγροτικά προϊόντα και στηρίζει εναλλακτικές δραστηριότητες δημιουργώντας πρόσθετες πηγές εισοδήματος για τους κατοίκους της υπαίθρου.

Διατομεακή Συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης, Τομέας Περιβάλλοντος, Τομέας Ανάπτυξης, Τομέας Οικονομίας.

Η φυσική μας κληρονομιά, θα πρέπει να ξαναγίνει το συγκριτικό πλεονέκτημα για την επίτευξη του στόχου της ευημερίας. Η περιβαλλοντική προστασία και η οικολογική ακεραιότητα, από κοινού με την επιδίωξη της κοινωνικής συνοχής, αποτελούν τις νέες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη. Ανάπτυξη, Κοινωνία και Περιβάλλον, είναι οι τρεις ισότιμοι άξονες πάνω στους οποίους στηρίζεται το νέο αναπτυξιακό πρότυπο, αυτό της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, θα πρέπει κατ' αρχήν να αναζητηθούν κατευθύνσεις για την αγροτική παραγωγή, που θα είναι συμβατές με τα φυσικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γης. Θα πρέπει όμως να αναζητηθούν και νέες, εναλλακτικές ή και συμπληρωματικές με την αγροτική παραγωγή δραστηριότητες, οι οποίες θα μπορέσουν να συντηρήσουν οικονομικά τον πληθυσμό της υπαίθρου και να εμποδίσουν την εγκατάλειψή της.

Η πλούσια ελληνική φύση, είτε είναι ορεινή, είτε πεδινή, είτε παράκτια, είτε και νησιωτική, με τα σπάνια οικοσυστήματα και την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα βιοποικιλότητα, μπορεί να αποτελέσει μια καινούργια πλουτοπαραγωγική πηγή, προσελκύοντας επενδύσεις, μέσω της ανάπτυξης οικοτουριστικών και αγροτουριστικών, για παράδειγμα, δραστηριοτήτων.

Η υπόθεση της προστασίας και της διατήρησης του ελληνικού περιβάλλοντος, αποκτά, όπως είναι λογικό, μια ξεχωριστή θέση στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, καθώς η καλή κατάσταση του περιβάλλοντος, συνδέεται άμεσα πλέον με τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Γεγονός που αποδίδει στο περιβάλλον μια συγκεκριμένη οικονομική αξία, η οποία συνδέεται με τις οικονομικές δραστηριότητες που μπορεί να συντηρήσει και το όφελος που μπορεί να προκύψει από αυτές τόσο για τον έλληνα αγρότη και τον κάτοικο της υπαίθρου, όσο και για την ελληνική οικονομία.

7ος ΑΞΟΝΑΣ: Ανάπτυξη δικτύων ενημέρωσης και πληροφόρησης των αγροτών, με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η νέα Κ.Α.Π. Επέκταση του συστήματός στα πεδία της τεχνικής στήριξης, παροχής οικονομικών συμβουλών και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Το σύστημα απαιτεί κατάλληλο

σχεδιασμό ώστε να μη βασισθεί σε αναχρονιστικά πρότυπα αλλά να εξασφαλιστεί η δραστηριοποίηση, σε ανταγωνιστικά και διαφανή πλαίσια, του δημοσίου, των αναπτυξιακών φορέων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και ιδιωτών.

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης. Τομέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τομέας Οικονομίας

Προτείνεται πέραν των υποχρεωτικών από τον Κανονισμό δραστηριοτήτων, η επέκταση του συστήματος στα πεδία της τεχνικής στήριξης, παροχής οικονομικών συμβουλών και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει ένα, ενιαίο σύστημα, το οποίο θα καλύπτει όλο το φάσμα στήριξης των αγροτών, αποτελεσματικό, που δεν θα δημιουργεί σύγχυση στον κόσμο της υπαίθρου.

Η χρηματοδότησή του, θα γίνει από τους πόρους του δεύτερου πυλώνα της Κ.Α.Π. και κατά προτεραιότητα από την παρακράτηση που επιβάλλεται στις άμεσες ενισχύσεις υπέρ της διαφοροποίησης, ως ένα είδος άμεσης ανταπόδοσης με παροχή υπηρεσιών προς τους αγρότες.

Το κράτος, δηλαδή οι δομές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, πρέπει να έχει ως αρμοδιότητες:

Την χωροθέτηση των γραφείων παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης των αγροτών, τα οποία σε αρχική φάση θα πρέπει να λειτουργήσουν τουλάχιστον σε επίπεδο Νομού με στόχο μέσα σε μία τριετία το δίκτυο τους καλύπτει όλους τους Καποδιστριακούς Δήμους με αγροτικό ενδιαφέρον.

Την πιστοποίηση τους, με τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής των φορέων,
Την επιλογή των φορέων με κριτήρια ανταγωνιστικότητας,
Την αξιολόγηση, τον έλεγχο και την εποπτεία του συστήματος.

Προτεραιότητα επιλογής, πρέπει να έχουν δομές φορέων που θα εξασφαλίζουν την -κατά το δυνατόν- μεγαλύτερη- συνέργια των Δήμων, των Συνεταιρισμών, των Συλλόγων Αγροτών, των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων, των τοπικών Επιμελητηρίων, Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και ιδιωτών (κατά προτεραιότητα γεωτεχνικών, κτηνιάτρων και οικονομολόγων).

Σε περίπτωση όπου δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον από τους μη κρατικούς φορείς για την ένταξη τους στο δίκτυο παροχής Συμβουλών, τα γραφεία λειτουργούν με την αποκλειστική ευθύνη του ελληνικού δημοσίου.

Στα βασικά κριτήρια αξιολόγησης της λειτουργίας των γραφείων, συμπεριλαμβάνεται ο αποτελεσματικός τρόπος διάχυσης της πολιτικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Οι νέες δομές, πέραν από τις υπηρεσίες που θα προσφέρουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που θα καθορίζει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, δύνανται να παρέχουν πρόσθετες υπηρεσίες, διαμορφώνοντας ενιαία τιμολόγηση που θα προκύπτει μετά από τον σχετικό διάλογο στον οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς.

8ος ΑΞΟΝΑΣ: Ένταξη των επενδύσεων στον αγροτικό τομέα στον αναπτυξιακό νόμο. Ενίσχυση με φορολογικές ελαφρύνσεις και πρόσθετες οικονομικές ενισχύσεις από το εθνικό προϋπολογισμό δράσεων και ενεργειών που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση της ελληνικής αγροτικής οικονομίας και στην προσαρμογή της στην οικονομία της αγοράς, στην ενίσχυση των δικτύων διακίνησης και εμπορίας των ελληνικών αγροτικών προϊόντων και ενίσχυση των δομών ταυτοποίησης τους. Παράλληλα σχεδιασμός συνοδευτικών μέτρων κοινωνικής στήριξης σε ομάδες αγροτών (αφορά ιδιαιτέρως τους ηλικιωμένους αγρότες), για τους οποίους, ενδεχομένως, το νέο ανταγωνιστικό πλαίσιο, μπορεί να εμπεριέχει απειλές αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

Διατομεακή συνεργασία: Τομέας Αγροτικής Ανάπτυξης και Τομέας Οικονομίας.

Η αγροτική πολιτική που εφαρμόστηκε κατά την τελευταία 20ετία αποτελούσε ένα ισχυρό μίγμα κοινοτικής και εθνικής πολιτικής που είχε ως γνώμονα τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της ελληνικής γεωργικής οικονομίας και την άμβλυνση των άμεσων εισοδηματικών πιέσεων που δέχονταν οι έλληνες γεωργοί.

Η στρατηγική επιλογή για μία ολοκληρωμένη ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας της υπαίθρου, μέσα στην οποία ζουν και εργάζονται οι έλληνες αγρότες, εκφράστηκε με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των διαφόρων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) και, ιδιαίτερα, το 3ο ΚΠΣ που ήταν το πιο φιλόδοξο και ισχυρό πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης που γνώρισε ποτέ στη μακρόχρονη ιστορία της η ελληνική ύπαιθρος ύψους 6,7 δις. ευρώ (ή 2,3 τρισεκατομμύρια δρχ.) για την περίοδο 2000-2006.

Τέλος, η στρατηγική επιλογή για διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και προστασίας του αγροτικού κόσμου εκφράστηκε με τη μαζική μεταφορά εθνικών πόρων προς τον αγροτικό τομέα που έφτασαν να εκπροσωπούν ως και το 65% της ακαθάριστης αξίας της γεωργικής παραγωγής της χώρας μας.

Σήμερα, οι έλληνες παραγωγοί, μπορούν και πρέπει να αναζητήσουν νέους δρόμους και άλλες μεθόδους που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση του εισοδήματός τους.

Η νέα Κ.Α.Π. προσφέρει την ασφάλεια που απαιτείται για τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξασφαλίζοντας πρακτικά ένα σταθερό εγγυημένο εισόδημα, που λειτουργεί ως δίκτυο ασφάλειας για το στάδιο μετάβασης τους από ένα καθεστώς ισχυρού προστατευτισμού στην οικονομία της αγοράς.

Η εξασφάλιση όμως των άμεσων ενισχύσεων μέχρι το 2013, όπως συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής το 2002, δεν αρκεί από μόνη της να αντιμετωπίσει τα μεγάλα προβλήματα του αγροτικού τομέα.

Οι πρόσφατες αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής (Δεκέμβριος 2005) μειώνουν κατά 47% τους πόρους υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης. Και αυτό συμβαίνει σε μία χρονική στιγμή που οι αναδιαρθρωτικές πολιτικές είναι περισσότερο από ποτέ απαραίτητες.

Η εμφανής ανάγκη για μία ισχυρή στροφή της ελληνικής γεωργίας προς την παραγωγή προϊόντων ποιότητας πρέπει να εκφραστεί και να υλοποιηθεί στην πράξη από μία σειρά μέτρων πολιτικής, όπως επαναφορά π.χ. των επενδύσεων του αγροτικού τομέα στον αναπτυξιακό νόμο.

Παράλληλα με τις στοχευμένες στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας, είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός συνοδευτικών μέτρων κοινωνικής στήριξης σε ομάδες αγροτών, για τους οποίους, ενδεχομένως η εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π., ως αναδιαρθρωτικού πλαισίου, που προέκυψε από μια συμφωνία πολυεπίπεδου συμβιβασμού, μπορεί να εμπεριέχει απειλές αποκλεισμού και περιθωριοποίησης, ιδιαίτερα για τους ηλικιωμένους αγρότες.

Η βελτίωση των υπαρχόντων και ο περαιτέρω σχεδιασμός των κατάλληλων κοινωνικών και προνοιακών πολιτικών για την διατήρηση του κοινωνικού ιστού στον χώρο της υπαίθρου, πρέπει να ακολουθήσει τα εξής βήματα:

Ολοκλήρωση της μελέτης του ΙΣΤΑΜΕ για «την Ανάπτυξη της Υπαίθρου».

Διάλογος με τις τοπικές κοινωνίες για την εξειδίκευση των πολιτικών.

Διατομεακή συνεργασία με τους Τομείς Κοινωνικής Πολιτικής και Οικονομίας, για την συγκεκριμενοποίηση των προγραμματικών πολιτικών θέσεων του ΠΑΣΟΚ.

Δ. ΠΡΟΤΑΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ και ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ
--

Για το ΠΑΣΟΚ, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι κοινωνικο-οικονομικοί επιχειρηματικοί θεσμοί που ανήκουν στους χρήστες-μέλη τους και που έχουν συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας και της υπαίθρου.

Ως ΠΑΣΟΚ, υποστηρίζουμε ότι οι Συνεταιρισμοί, έχουν διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στην πρόσβαση των μικρομεσαίων ελλήνων αγροτών στην αγορά και στην εξασφάλιση ανταγωνιστικών τιμών στα προϊόντα τους κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα.

Έχουν διαδραματίσει επίσης σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και την ευημερία της αγροτικής κοινωνίας και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι.

Το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, η πολυμορφία της ελληνικής γεωργικής παραγωγής, ο κατακερματισμός της προσφοράς, είναι λόγοι που καθιστούν απαραίτητο συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στον γεωργό και την αγορά, τον συνεταιρισμό.

Ως εκ τούτου παίρνουμε ξεκάθαρη θέση. Στη χώρα μας χρειάζονται εύρωστοι συνεταιρισμοί επιχειρηματικής μορφής και εξειδικευμένοι που θα στηρίζουν και θα ενθαρρύνουν τον έλληνα αγρότη.

Για να συμβεί όμως αυτό, πρέπει στη νέα πραγματικότητα οι αγροτικοί συνεταιρισμοί να ανταποκριθούν σε μία σειρά νέων προκλήσεων οι οποίες θα επηρεάσουν βαθύτατα την επιχειρηματική τους λειτουργία και απόδοση.

Με δεδομένο το μέγεθος και την ταχύτητα των εξελίξεων τόσο στην εγχώρια όσο και στην διεθνή αγορά αγρο-τροφίμων είναι απαραίτητη η χάραξη και εφαρμογή μιας ξεκάθαρης, ορθολογικής και αποτελεσματικής στρατηγικής ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος, τόσο από πλευράς κράτους όσο και από πλευράς του ίδιου του συνεταιριστικού κινήματος.

Αρχή Πρώτη: Αποδοχή της αλλαγής

Το επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν σήμερα οι συνεταιρισμοί δεν είναι αυτό που ήταν το 1960 ή το 1980, ή ακόμα και το 2000. Ούτε είναι αυτό που θα αντιμετωπίσουν οι συνεταιρισμοί το 2010 ή το 2020.

Η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική καινοτομία εξελίσσονται συνεχώς και αναδύουν νέες και διαφορετικές προκλήσεις και ευκαιρίες.

Οι συνεταιρισμοί και οι ηγέτες τους πρέπει να αποδεχτούν και να αγκαλιάσουν την αλλαγή. Πρέπει να επεξεργαστούν προγράμματα στρατηγικού σχεδιασμού που εξετάζουν συστηματικά το χθες, το σήμερα, και το αύριο, προγράμματα που θα αποτελέσουν τα θεμέλια για να χτίσουμε τους συνεταιρισμούς του μέλλοντος.

Αρχή δεύτερη: Ανάγκη για ικανά ηγετικά στελέχη

Τα ικανά μέλη του Δ.Σ. αποτελούν το κρίσιμότερο συστατικό στοιχείο κάθε επιτυχημένου συνεταιρισμού. Οι αποφάσεις που πρέπει να πάρουν τα Δ.Σ. των συνεταιρισμών δεν ήταν ποτέ πριν στο παρελθόν, τόσο περίπλοκες και τόσο προκλητικές.

Οι συνεταιρισμοί οφείλουν να καθιερώσουν πολύ υψηλές προσδοκίες για την απόδοση των Δ.Σ. τους και να καταστήσουν υπεύθυνα τα αιρετά στελέχη για την απόδοσή τους. Τα βασικά πρότυπα για την επιλογή των μελών του Δ.Σ. στον 21ο αιώνα πρέπει να είναι η επιχειρηματική τους ικανότητα και η συνεταιριστική τους πίστη.

Αρχή τρίτη: Ανάγκη για μετοχικό κεφάλαιο

Το μήνυμα ότι οι συνεταιρισμοί πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην οικοδόμηση και την προστασία της κεφαλαιακής τους βάσης έχει επαναληφθεί πολλές φορές στο παρελθόν. Είναι όμως περισσότερο επίκαιρη από ποτέ.

Για πολλούς συνεταιρισμούς, η διατήρηση του υπάρχοντος μετοχικού κεφαλαίου θα είναι μια εξίσου μεγάλη πρόκληση, όπως και η προσέλκυση νέου κεφαλαίου.

Αρχή τέταρτη: Έμφαση στην εκπαίδευση

Η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι μια επένδυση στο «ανθρώπινο κεφάλαιο» του συνεταιρισμού και πρέπει να αντιμετωπισθεί ως τέτοια από όλους τους υπεύθυνους για τη λήψη των αποφάσεων. Η εκπαίδευση και κατάρτιση των μελών των Δ.Σ. είναι η κύρια προτεραιότητα της συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

Εντούτοις, συνεταιριστική εκπαίδευση απαιτείται επειγόντως και για τις άλλες ανθρώπινες ομάδες του συνεταιρισμού: υπάλληλοι, μέλη, νεολαία, νέοι αγρότες, και το ευρύ κοινό.

Μακροπρόθεσμα, αυτή η αποεπένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο του συνεταιρισμού είναι εξίσου καταστροφική με την έλλειψη μιας σταθερής και επαρκούς κεφαλαιουχικής βάσης στους συνεταιρισμούς.

Αρχή πέμπτη: Ανάγκη για αποδοτικές οργανωτικές δομές

Καθώς οι αγρότες και οι συνεταιρισμοί εισέρχονται στον 21ο αιώνα, η παραδοσιακή τους οργανωτική διάρθρωση βρίσκεται κάτω από ισχυρή πίεση.

Οι συνεταιρισμοί επίσης ανακαλύπτουν ότι στερούνται το ανθρώπινο και χρηματικό κεφάλαιο για να αντιμετωπίσουν με αποτελεσματικότητα τις δυνάμεις των αλλαγών που τους περιτριγυρίζουν.

Οι συνεταιριστικοί ηγέτες πρέπει να εξετάσουν εάν η εποχή του μικρού, συνενωμένου σε ενώσεις, συνεταιρισμού έχει περάσει.

Οι μεγαλύτεροι, εξειδικευμένοι συνεταιρισμοί και οι Συνεταιρισμοί Νέας Γενιάς, ικανοί να λειτουργήσουν με λιγότερο δανεικά κεφάλαιο και να λάβουν διοικητικές αποφάσεις σχετικά γρήγορα και ευέλικτα, μπορεί να είναι ο δρόμος προς τη μελλοντική επιτυχία.

Αρχή έκτη: Ενίσχυση της συνεταιριστικής ταυτότητας

Οι βασικές συνεταιριστικές αρχές που διατυπώθηκαν το 1995 από την Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, ισχύουν ακόμα και είναι πιθανό να παραμείνουν έτσι στο μεγαλύτερο μέρος του 21ου αιώνα. Αυτές οι αρχές προσδίδουν στο συνεταιρισμό μια μοναδική ταυτότητα με ευδιάκριτα χαρακτηριστικά: τη συνεταιριστική ταυτότητα.

Ο τονισμός όμως αυτός και η προβολή πρέπει να στηρίζεται και να αντανακλά την πραγματική κατάσταση: ότι, δηλαδή, οι χρήστες μέλη πραγματικά αισθάνονται και πιστεύουν ότι οι συνεταιριστικές τους οργανώσεις είναι πράγματι δικές τους και όχι ένα είδος ημικρατικής οργάνωσης κοινωνικού σκοπού.

Και οι καταναλωτές να πεισθούν ότι η συνεταιριστική οργάνωση πράγματι συνεργάζεται στενά με τους αγρότες-μέλη της, τους καθοδηγεί στην παραγωγή ασφαλών και υγιεινών τροφίμων τηρώντας ορθές καλλιεργητικές πρακτικές που προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον και συμβάλουν στη διατήρηση των φυσικών πόρων.

Αρχή έβδομη: Αποφάσεις βασισμένες στις συνεταιριστικές αρχές

Καθώς οι αιρετές διοικήσεις καλούνται από τις εξελίξεις να κάνουν διάφορες επιλογές επί σημαντικών επιχειρηματικών και οργανωτικών θεμάτων, θα πρέπει πάντα να εξετάζουν πώς και πόσο αυτές οι αποφάσεις έχουν επιπτώσεις στο συνεταιριστικό χαρακτήρα της κάθε συνεταιριστικής οργάνωσης.

Συλλογικές ή ατομικές απόψεις που θεωρούν ότι ένας συνεταιρισμός μπορεί να λειτουργήσει ακριβώς όπως οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση είτε δεν έχουν κατανοήσει είτε δεν σέβονται τη σημασία αυτών των διαφορών.

Μόνο μέσω του συνεχούς ελέγχου από τα μέλη μπορεί να εξασφαλίζεται ότι αυτές οι αποκλίσεις από τον κανόνα δεν μετασχηματίζουν το συνεταιρισμό τους σε μια επιχείρηση κεφαλαίου, αλλά ότι παραμένει ένας αυθεντικός συνεταιρισμός που ανήκει στα μέλη-χρήστες τους αξιοποιώντας την κοινωνική διάσταση του ρόλου τους ως συγκριτικό πλεονέκτημα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον που καλείται να λειτουργήσει.

Ο συνεταιρισμός του μέλλοντος για να υπάρξει και κατά τη δική μας άποψη, μπορεί και πρέπει να υπάρξει, πρέπει να αναμετρηθεί με θετικό τρόπο με την

οικονομία της αγοράς, ανατρέποντας τα εμπόδια και τις απειλές που του δημιουργεί, αξιοποιώντας τα δικά του μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Αρχή όνδση: Οι εργαζόμενοι και τα στελέχη των συνεταιριστικών οργανώσεων

Στις νέες συνθήκες, ένας από τους βασικότερους συντελεστές επιτυχούς παρουσίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης στο νέο περιβάλλον είναι οι εργαζόμενοι σ' αυτές.

Η σύγκλιση των στόχων του αγρότη-παραγωγού, του συνεταιριστή-επιχειρηματία, και του εργαζόμενου στη συνεταιριστική οργάνωση, αποτελούν το συγκριτικό πλεονέκτημα που πρέπει από κοινού να αναζητηθεί, να κατοχυρωθεί, για να κεφαλαιοποιηθεί οικονομικά, εργασιακά και κοινωνικά.

Η περιφρούρηση και η εμπέδωση αυτής της αρχής αποτελεί την κοινή πρόκληση του συνεταιρισμένου αγρότη, του αιρετού συνεταιριστή, του στελέχους του συνεταιρισμού και όλων των εργαζομένων στις συνεταιριστικές οργανώσεις.

Ο καθορισμός των διακριτών ευθυνών δεν ανατρέπει σε καμία περίπτωση την αλληλέγγυα κοινή δράση. Αντίθετα η κοινή δράση και η προώθηση του κοινού στόχου δεν πρέπει και δεν μπορεί να ανατρέπει την διακριτή ευθύνη του κάθε συντελεστή αυτής της παραγωγικής διαδικασίας.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Η δομή του αγροτικού κινήματος είναι βασισμένη πάνω στην τοπική οργάνωση που λειτουργεί σε επίπεδο δημοτικού διαμερίσματος και νομού.

Η οργάνωση αυτή είχε σχεδιαστεί για να εξυπηρετεί τον αγρότη, λειτουργώντας υποστηρικτικά, στον χώρο που διαβίει και παράγει.

Η προσήλωση σε αυτό το μόντέλο έχει κάνει το αγροτικό κίνημα από δυσκίνητο έως και παρωχημένο. Είναι εμφανής πλέον η αδυναμία να ανταποκριθεί στην νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Αυτή η οργανωτική του αδυναμία ίσως είναι η γενεσιουργός αιτία της παρακμής του κινήματος.

Ο αγρότης βιώνει της συνέπειες της παγκοσμιοποίησης στις τιμές των προϊόντων του και παράλληλα αδυνατεί να κάνει χρήση των νέων υποστηρικτικών μέτρων της Ε.Ε. για να αντεπεξέλθει στην νέα πραγματικότητα. Βομβαρδίζεται από πληροφορίες αλλά δεν έχει τους μηχανισμούς να τις αξιολογήσει και να τις ιεραρχήσει προς όφελος του.

Το αγροτικό κίνημα οφείλει να προσαρμοστεί, ακόμα και τώρα, στην νέα πραγματικότητα. Το ζητούμενο δεν είναι πλέον η μεταφορά της πληροφορίας στον

αγρότη αλλά η αξιολόγηση της για την καλύτερη τοποθέτηση του αγρότη στη διεθνή πραγματικότητα με την αξιοποίηση του συνόλου των προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπίσει.

Με δεδομένη την νέα αυτή πραγματικότητα το αγροτικό κίνημα πρέπει να οργανωθεί βασισμένο σε νέα δομή:

με έναν αγροτικό σύλλογο ανά Καποδιστριακό Δήμο

μία ομοσπονδία ανά περιφέρεια

κεντρικό συμβούλιο

Η οργανωτική αυτή αλλαγή υπαγορεύεται από την εξέλιξη στον χάρτη της υπαίθρου. Τα οδικά δίκτυα εξελίσσονται και κάνουν την φυσική μετακίνηση εύκολη. Παράλληλα τα πληροφοριακά δίκτυα κάνουν το σύνολο της πληροφορίας άμεσα προσβάσιμη από όλους.

Το στοίχημα για την συνεχιζόμενη ανάπτυξη της υπαίθρου είναι η κινητοποίηση του αγροτικού κόσμου, και αυτό απαιτεί την επανίδρυση του αγροτικού κινήματος.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ 22ας Μαρτίου 2006
Για την αγροτική πολιτική της κυβέρνησης της Ν.Δ.

✚ **ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2003** (κατάθεση πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)
ΜΕΧΡΙ ΙΟΥΝΙΟ 2003 (κλείσιμο α' φάσης την μεταρρύθμισης)

▪ **Τι κάναμε εμείς:**

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έκρινε ότι η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. ήταν αναπότρεπτη, ωφέλιμη και επείγουσα.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, τα επιπλέον θετικά στοιχεία της νέας Κ.Α.Π. είναι:

Η διατήρηση των κεκτημένων χρηματοδοτικών πόρων μέχρι το 2013. Τα κονδύλια της Κ.Α.Π. είναι δεδομένα και διασφαλισμένα από το Συμβούλιο Κορυφής, και αυτό έγινε επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ.

Αύξηση της εθνικής ποσόστωσης στο γάλα, από τις 700 σε 820 χιλ. τόνους

Οι αποφάσεις του Ιουνίου 2003, μεταξύ άλλων, ενέταξαν τα τρία Μεσογειακά προϊόντα στη νέα Κ.Α.Π. Με την γραπτή δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ίση μεταχείριση τους και διασφάλισαν τις χρηματοδοτήσεις τους κατά χώρα και κλάδο, χωρίς περικοπές μέχρι το 2013.

▪ **Τι έκανε η Ν.Δ. ως αντιπολίτευση:**

Συνέβαλε στην διαμόρφωση όρων αμφισβήτησης του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κανονισμών των προϊόντων, με στόχο πρόσκαιρα οφέλη. Θυμίζουμε το περίφημο «κακοί κανονισμοί του ΠΑΣΟΚ». Με τον τρόπο αυτό, το μόνο που κατάφερε, είναι να ενσπείρει κλίμα απαισιοδοξίας στους αγρότες.

Απουσίαζε συστηματικά από την διαδικασία κατάθεσης προτάσεων στον θεσμοθετημένο κοινωνικό διάλογο του Υπουργείου Γεωργίας.

Ο σημερινός Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης ως αρμόδιος τομεάρχης της Ν.Δ. μιλούσε για πρόταση που θα επέφερε τον αφανισμό της ελληνικής γεωργίας και εγκαλούσε την τότε κυβέρνηση ότι δεν έβαζε και τα μεσογειακά προϊόντα στην διαπραγμάτευση αγνοώντας προφανώς ότι νομοθετικό δικαίωμα έχει μόνο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Μάρτιος 2004 - εκλογές - αλλαγή πολιτικής ηγεσίας στο Υπουργείο Γεωργίας. Παράδοση στη νέα ηγεσία του Υπουργείου του «Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π.» το οποίο εκπονήθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ

☞ **ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2004 (κλείσιμο β' φάσης μεταρρύθμισης - μεσογειακά προϊόντα) ΜΕΧΡΙ τον ΑΠΡΙΛΙΟ 2006**

▪ ***Τι κάναμε εμείς:***

Αναθέσαμε στο ΙΣΤΑΜΕ, μελέτη για την εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. Η μελέτη υλοποιήθηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2005 και δημοσιοποιήθηκε.

Οργανώσαμε το δικό μας πολιτικό διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους. Διαμορφώσαμε την πρόταση του ΠΑΣΟΚ για τον τρόπο εφαρμογής της νέας Κ.Α.Π.

Καταθέσαμε την πρόταση μας στο Σ.Α.Π., την δημοσιοποιήσαμε με συνέντευξη τύπου και σύραμε την κυβέρνηση στην υιοθέτηση της, παρά την περί του αντιθέτου, βούληση της.

Τον Μάιο του 2005, το Π.Σ. του ΠΑΣΟΚ συζήτησε και αποφάσισε το πλαίσιο των πολιτικών του για το αγροτικό χώρο.

Με βάση την απόφαση του Π.Σ., ολοκληρώσαμε ένα κύκλο διαβούλευσης με τους αγρότες μέλη και φίλους του ΠΑΣΟΚ, μέσα από περιφερειακές, νομαρχιακές, δημοτικές και διαδημοτικές συνδιασκέψεις.

Συζητήσαμε στο Π.Σ. την κυβερνητική πρόταση του ΠΑΣΟΚ για την ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας και της ελληνικής υπαίθρου.

Ξεκινάμε την δεύτερη φάση του διαλόγου με τον αγροτικό πληθυσμό, που θα ολοκληρωθεί τον Μάιο και προγραμματίζουμε την εθνική συνδιάσκεψη για την αγροτική μας πολιτική, που θα αποτελέσει και το πλαίσιο του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ, τον Ιούνιο του 2006.

▪ ***Τι έκανε η κυβέρνηση της Ν.Δ.:***

Σε επίπεδο Ευρώπης:

Έκλεισε στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας την διαπραγμάτευση για τα μεσογειακά προϊόντα με τις γνωστές ολέθριες επιπτώσεις για τους καπνοπαραγωγούς, οι οποίοι χάνουν το 50% του εισοδήματός τους μετά το 2010.

Έθεσε το ελληνικό βαμβάκι υπό επιτήρηση.

Και επειδή δεν μαθαίνουν από τα λάθη τους, ακολούθησε τον Νοέμβριο του 2005 η ήττα στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας για το θέμα της ζάχαρης, ήττα οφειλόμενη στην έλλειψη σχεδίου και στην προχειρότητα με την οποία χειρίστηκε η ελληνική κυβέρνηση την συνολική διαπραγμάτευση.

Και η πιο οδυνηρή ήττα, ακολούθησε στο Συμβούλιο Κορυφής τον Δεκέμβριο του 2005, όπου σύμφωνα με τις τελικές αποφάσεις, η Ελλάδα για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, χάνει 2,2%, ή 65 εκατ. ευρώ τον χρόνο από τους πόρους για τις άμεσες ενισχύσεις, σε σχέση με όσα είχαν αποφασιστεί τον Οκτώβριο του 2003 (60-65 εκατ. ευρώ ανά έτος) και το 47% των πόρων για την Αγροτική Ανάπτυξη σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Η σημαντικότερη όμως επίπτωση της μοναδικής φοράς που ο ίδιος ο πρωθυπουργός διαπραγματεύτηκε για τα συμφέροντα των ελλήνων αγροτών σε Συμβούλιο Κορυφής, είναι η αποδοχή της πρότασης της Προεδρίας για την εφ' όλης της ύλης συζήτηση της χρηματοδότησης της ευρωπαϊκής γεωργίας το 2007/2008, ανοίγοντας και πάλι ένα κύκλο ανασφάλειας και εσωστρέφειας στους έλληνες αγρότες.

Σε επίπεδο εφαρμογής της νέας Κ.Α.Π.:

1. Μετά τις τυμπανοκρουσίες για τις δήθεν επιτυχίες της κυβέρνησης της Ν.Δ. η πλήρης απραξία. Ένας χρόνος χαμένος, με την κυβέρνηση να καθυστερεί να πάρει τις οριστικές της αποφάσεις σχετικά με τα ποσοστά δέσμευσης-αποδέσμευσης, προσπαθώντας να εξισορροπήσει τις προεκλογικές της δεσμεύσεις προς τα μεγάλα συμφέροντα (ΣΕΒ, καπνέμποροι και καπνοβιομήχανοι), με το πολιτικό κόστος που θα είχε μη αποδεχόμενη τις προτάσεις των αγροτών, των φορέων τους, του ΠΑΣΟΚ.
2. Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, διαλύονται οι υπηρεσίες χάριν των ημετέρων. Την ώρα που θα έπρεπε να σχεδιάζοταν με εθνικό, πολιτικό και κοινωνικό διάλογο, το τεράστιο σε όγκο έργο υποστήριξης των αγροτών για την αξιοποίηση των θετικών δεδομένων της νέας Κ.Α.Π. σημειώθηκαν τεράστιες και αναίτιες καθυστερήσεις στο διαχειριστικό καθαρά μέρος του υπολογισμού των δικαιωμάτων, των περιουσιακών δηλαδή στοιχείων των αγροτών.
3. Την ώρα που θα έπρεπε από την πρώτη μέρα να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν την αναδιοργάνωση και την περιφερειοποίηση του ΟΠΕΚΕΠΕ, με στόχο την ανάληψη του έργου διαχείρισης των δικαιωμάτων των αγροτών, η κυβέρνηση για το μόνο που φροντίζει είναι η πρόσληψη χιλιάδων αγροφυλάκων. Δεν μεριμνά ούτε καν για την στελέχωση των Κέντρων Τοπικής Ανάπτυξης, τα οποία και θεσμοθέτησε τον προηγούμενο Σεπτέμβριο και αποτελούν την μόνιμη αναπτυξιακή εξαγγελία του Κ. Καραμανλή. Δείχνει με τον τρόπο αυτό ότι οι πολιτικές της για τον χώρο της υπαίθρου εξαντλούνται στους δεξιούς παραδοσιακούς μηχανισμούς αστυνόμευσης και ελέγχου φρονημάτων είτε ως προσόν πρόσληψης ή ως μειονέκτημα προσβασιμότητας.

4. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε στις αρχές Ιουλίου τα ποσοστά δέσμευσης αποδέσμευσης, υιοθετώντας πλήρως τις προτάσεις του ΠΑΣΟΚ. Η καθυστέρηση στη λήψη οριστικών αποφάσεων, είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο την δημιουργία κλίματος ανασφάλειας στους αγρότες, αλλά σημαντική καθυστέρηση ο υπολογισμός των ατομικών δικαιωμάτων, ο οποίος τελικά έγινε με προχειρότητα από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, για να προλάβουμε τις ημερομηνίες. Ακολούθησε ως εκ τούτου μεγάλο ποσοστό ενστάσεων. Ένας χρόνος απραξίας στην λήψη απόφασης για ένα τόσο σημαντικό ζήτημα, ζωτικής σημασίας για την ελληνική γεωργία.

5. Το πολυδιαφημισμένο νομοσχέδιο για την «επανάδρυση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης» ήταν απλώς μια πομφόλυγα γραφειοκρατική, δυσλειτουργική, μία προσπάθεια βολέματος «γαλάζιων» παιδιών. Το όφελος των ελλήνων αγροτών ουδόλως ενδιαφέρει την κυβέρνηση της Ν.Δ.

Σε καμία περίπτωση ο νόμος αυτός που ψηφίστηκε στη Βουλή δεν συνιστά συγκροτημένο πολιτικό σχεδιασμό στα μεγάλα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η ελληνική γεωργία στο άμεσο μέλλον. Είναι ένας νόμος πολύ κατώτερος των περιστάσεων. Επομένως στην κυβέρνηση χρεώνουμε ενάμιση χρόνο θεσμικής απραξίας.

6. Επακόλουθο των αδικαιολόγητων καθυστερήσεων, ήταν ο πρόχειρος υπολογισμός των προσωρινών ατομικών δικαιωμάτων από τις αρμόδιες υπηρεσίες, εφ' όσον η όλη διαδικασία θα έπρεπε να ολοκληρωθεί σε μικρό χρονικό διάστημα. Τα λάθη είτε στον υπολογισμό των προσωρινών ατομικών δικαιωμάτων είτε στο μέγεθος ή/και την θέση των καλλιεργούμενων εκτάσεων, υποχρέωσε τους παραγωγούς να καταφύγουν στην προβλεπόμενη από την νομοθεσία διαδικασία των ενστάσεων αναθεώρησης. Πέραν όμως από την ταλαιπωρία τους, ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν από 10 έως 30 ευρώ ανά λάθος, στην υποβολή της ένστασης.

7. Ένα τεράστιο πρόβλημα το οποίο δημιουργήθηκε με την εξέταση των ενστάσεων είναι η αδιαφάνεια, η οποία χαρακτήρισε την όλη διαδικασία. Δεύτερο άλλα όχι ήσσονος σημασίας είναι η πλήρης απουσία δευτεροβάθμιων ελέγχων. Μετά την -'όπως έγινε- εξέταση των ενστάσεων, σύμφωνα με τα ανακοινωθέντα από το Υπουργείο, το 8% των παραγωγών βρίσκεται μετέωρο αφού δεν έχει προβλεφθεί δευτεροβάθμιος έλεγχος (επί της ουσίας δεν υπήρξε καν πρωτοβάθμιος) με μόνη επιλογή δικαίωσης την προσφυγή στην Δικαιοσύνη με ότι συνεπάγεται αυτό σε κόστος.

Αυτή είναι μια μεγάλη ευθύνη της κυβέρνησης, η οποία διαχειρίστηκε με ανευθυνότητα, ολιγωρία και προκλητική αδράνεια και αδιαφάνεια, τα περιουσιακά στοιχεία των ελλήνων αγροτών.

8. Τα Ελαιοκομικά Μητρώα 8 νομών, δεν παρελήφθησαν στο τέλος του 2003 γιατί δεν ήταν σωστά. Τον Ιούλιο του 2004 ετοιμάστηκε η προκήρυξη διαγωνισμού για τις διορθώσεις των Μητρώων των 8 νομών και την επικαιροποίηση όλων. Υπ' όψιν ότι τα Μητρώα πρέπει να επικαιροποιούνται κάθε χρόνο (μεταβολές, καινούργιες εγγραφές κλπ) διαφορετικά καθίστανται ανενεργά.

Ο διαγωνισμός δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα και επομένως όχι μόνο δεν υπάρχουν μητρώα για τις περιοχές που αναφέρονται πιο πάνω αλλά και αυτά που παρελήφθησαν δεν περιλαμβάνουν τις μεταβολές της διετίας. Άρα και αυτά δεν είναι αξιοποιήσιμα.

Τα δικαιώματα των ελαιοπαραγωγών, δεν μπορούν να ενεργοποιηθούν λόγω έλλειψης μητρώων. **Επομένως πρέπει σε μικρό χρονικό διάστημα να ολοκληρωθεί η κατάρτιση των ελαιοκομικών μητρώων, μετά από κυβερνητική αδράνεια δύο ολόκληρων χρόνων.**

Η ολοκλήρωση των μητρώων εμπλέκεται με τη διαδικασία καθώς και το τιμολόγιο της ενεργοποίησης των δικαιωμάτων, επιβαρύνει δε οικονομικά εξ ολοκλήρου τους παραγωγούς, ενώ θα πρέπει να αποτελεί δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού.

9. Η ταυτοποίηση των δικαιωμάτων είναι ουσιαστικά μια διαδικασία καταγραφής και ελέγχου. Ο παραγωγός πρέπει να αιτιολογήσει ότι διαθέτει τις εκτάσεις ή τα ζώα, από τα οποία προέρχονται τα οριστικά δικαιώματα. Η εφαρμογή της νέας Κ.Α.Π. απαιτεί ένα νέο σύστημα υποδομής, το παλιό ΟΣΔΕ επεκτεινόμενο και στο ελαιόλαδο.

Την διετία που χάθηκε για τους έλληνες αγρότες, ο ΟΠΕΚΕΠΕ θα έπρεπε να αναδιοργανώνεται, να επικαιροποιεί και επεκτείνει τις βάσεις δεδομένων του, να ανασυντάσσεται για να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα που τίθενται από την νέα Κ.Α.Π. Να δημιουργεί αυτό το νέο σύστημα διαχείρισης των άμεσων ενισχύσεων, της ενιαίας αποδεδουλευμένης ενίσχυσης.

Η ταυτοποίηση των δικαιωμάτων, θα ήταν τότε μια πιο απλή διαδικασία, επίσης αποτελεί εξ ολοκλήρου εργασία του ΟΠΕΚΕΠΕ και οικονομικά πρέπει να επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του οργανισμού ο οποίος την τελευταία διετία θα έπρεπε να ασχολείται με την δημιουργία αυτής της βάσης δεδομένων. Δεν το έπραξε και τώρα επιστρατεύεται τελευταία στιγμή η ΠΑΣΕΓΕΣ και με κόστος που το πληρώνουν οι αγρότες, επιχειρεί να δώσει λύση στο πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί.

Στο μεγάλο ζήτημα που δημιουργήθηκε και έχει προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στους έλληνες αγρότες, δηλαδή την ανάθεση από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης στην ΠΑΣΕΓΕΣ:

- της ολοκλήρωσης και επικαιροποίησης
- των ελαιοκομικών μητρώων,
- της ταυτοποίησης των οριστικών δικαιωμάτων
- και τέλος της ενεργοποίησης τους

με ένα κόστος για την ΠΑΣΕΓΕΣ που θα καλυφθεί από παρακράτημα επί των δικαιωμάτων των αγροτών και καθορίστηκε σε 4,22% επί των δικαιωμάτων ενίσχυσης στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές, 2,93% στις ελαιοκομικές περιοχές και 1,5% στις υπόλοιπες, συν τον Φ.Π.Α. η θέση του ΠΑΣΟΚ είναι σαφής:

Κακώς ανετέθη στην ΠΑΣΕΓΕΣ ένα έργο που είναι του κράτους. Μ' αυτόν τον τρόπο -κακώς- μετακυλύεται το κόστος στους αγρότες και αναλαμβάνεται η διαχειριστική ευθύνη από την ΠΑΣΕΓΕΣ.

Δεν μπορούν να εφαρμόσουν τη νέα Κ.Α.Π. γιατί δέν την γνωρίζουν και κυρίως δεν την πιστεύουν. Κινούνται με μία μίζερη και μυωπική προσέγγιση, με μια λογική εκπλήρωσης των ελάχιστων συμβατικών μας υποχρεώσεων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναιρούν με τον τρόπο αυτό την ευκαιρία που εμείς δώσαμε στους έλληνες παραγωγούς: **την ασφάλεια που απαιτείται για τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξασφαλίζοντας πρακτικά ένα σταθερό εγγυημένο εισόδημα, που λειτουργεί ως δίχτυ ασφάλειας για το στάδιο μετάβασης τους από ένα καθεστώς ισχυρού προστατευτισμού στην οικονομία της αγοράς.**

Η Ν.Δ. είναι εγκλωβισμένη στις δεσμεύσεις της απέναντι στους λίγους, απέναντι στα συμφέροντα που εκπροσωπεί.

Δεν ενδιαφέρεται για το όφελος των ελλήνων αγροτών, τους οποίους εξαπάτησε για να υπαρπάξει την ψήφο τους.

Αυτή είναι η ειδοποιός μας διαφορά με την Ν.Δ. που είναι και η εγγύηση ότι εμείς θα εφαρμόζαμε την νέα Κ.Α.Π. με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών αξιοποίησης της.